

FOLKETINGET
STATSREVISORERNE

FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN

August 2024
– 18/2023

Rigsrevisionens beretning afgivet
til Folketinget med Statsrevisorernes
bemærkninger

Revisionen af statsregnskabet for 2023

18/2023

Beretning om

revisionen af statsregnskabet for 2023

Statsrevisorerne fremsender denne beretning med deres bemærkninger til Folketinget og vedkommende minister, jf. § 3 i lov om statsrevisorerne og § 18, stk. 1, i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

København 2024

Denne beretning til Folketinget skal behandles ifølge lov om revisionen af statens regnskaber, § 18:

Statsrevisorerne fremsender med deres bemærkning Rigsrevisionens beretning til Folketinget og vedkommende minister.

Statsministeren, udenrigsministeren, finansministeren, erhvervsministeren, skatteministeren, justitsministeren, forsvarsministeren, social- og boligministeren, indenrigs- og sundhedsministeren, beskæftigelsesministeren, uddannelses- og forskningsministeren, kulturministeren, ministeren for byer og landdistrikter og kirkeministeren, miljøministeren, ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri og transportministeren afgiver en redegørelse til beretningen.

Rigsrevisor afgiver et notat med bemærkninger til ministrenes redegørelser.

På baggrund af ministrenes redegørelser og rigsrevisors notat tager Statsrevisorerne endelig stilling til beretningen, hvilket forventes at ske i december 2024.

Ministrenes redegørelser, rigsrevisors bemærkninger og Statsrevisorernes eventuelle bemærkninger samles i Statsrevisorernes Endelig betænkning over statsregnskabet, som årligt afgives til Folketinget i februar måned – i dette tilfælde Endelig betænkning over statsregnskabet 2023, som afgives i februar 2025.

Statsrevisorernes bemærkning tager udgangspunkt i denne karakterskala:

Karakterskala

Positiv kritik	<ul style="list-style-type: none"> • finder det meget/særdeles positivt • finder det positivt • finder det tilfredsstillende/er tilfredse med
Kritik under middel	<ul style="list-style-type: none"> • finder det ikke helt tilfredsstillende
Middel kritik	<ul style="list-style-type: none"> • finder det utilfredsstillende/er utilfredse med • påpeger/understreger/henstiller/forventer • beklager/finder det bekymrende/foruroligende
Skarp kritik	<ul style="list-style-type: none"> • kritiserer/finder det kritisabelt/kritiserer skarpt/indskærper • påtaler/påtaler skarpt
Skarpeste kritik	<ul style="list-style-type: none"> • påtaler skarpt og henleder særligt Folketingets opmærksomhed på

Henvendelse vedrørende denne publikation rettes til:

Statsrevisorerne
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Tlf.: 3337 5987
statsrevisorerne@ft.dk
www.ft.dk/statsrevisorerne

ISSN: 2245-3008
ISBN online 978-87-7434-842-9

Statsrevisorernes bemærkning

Beretning om revisionen af statsregnskabet for 2023

Statsrevisorernes grundlovsbestemte gennemgang af statsregnskabet baserer sig primært på Rigsrevisionens bevillingskontrol og vurdering af statsregnskabets rigtighed, der fremgår af denne *beretning nr. 18/2023 om revisionen af statsregnskabet for 2023*, og på de sager, som Rigsrevisionen har valgt at rapportere om i *beretning nr. 19/2023 om revisionen af statens forvaltning i 2023*.

Statens driftsregnskab for 2023 udviste et overskud på 108,3 mia. kr. Statens udgifter var samlet set 815,2 mia. kr., og indtægterne var 923,5 mia. kr.

Statsrevisorerne konstaterer, at det samlede statsregnskab for 2023 er rigtigt og dermed uden væsentlige fejl. Statsregnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med bevillingslovene og statens regnskabsregler og afspejler statens indtægter, udgifter, aktiver og passiver i 2023. Staten har desuden brugt bevillingerne i overensstemmelse med disponeringsreglerne.

Statsrevisorerne finder det utilfredsstillende, at Rigsrevisionen har måttet tage forbehold for Erhvervsministeriets, Social-, Bolig- og Ældreministeriets og Justitsministeriets dele af statsregnskabet for 2023.

Forbeholdene vedrører:

- Erhvervsministeriets hensættelse til at afvikle olie- og gasproduktionen i Nordsøen er 1,1 mia. kr. højere end de forventede udgifter. Det betyder, at ministeriets og statens overskud reelt er 1,1 mia. kr. højere end oplyst i statsregnskabet.

Statsrevisorerne

12. august 2024

Mette Abildgaard
Leif Lahn Jensen
Mikkel Irminger Sarbo
Serdal Benli
Lars Christian Lilleholt
Monika Rubin

- Social-, Bolig- og Ældreministeriet har ikke reguleret hensættelser på boligområdet korrekt i 2023, og ministeriets tilgodehavender er værdiansat 138,4 mio. kr. for lavt. Social-, Bolig- og Ældreministeriets og dermed også statens overskud er derfor 551,1 mio. kr. højere end oplyst i statsregnskabet.
- Justitsministeriet har ikke sikret, at indtægter fra bøder indregnes i det korrekte regnskabsår. Indtægter fra bøder på mindst 587 mio. kr. indgår derfor i forkerte regnskabsår.

Statsrevisorerne finder det tilfredsstillende, at de øvrige ministeriers dele af statsregnskabet er uden væsentlige fejl og bevillingsafvigelser.

Statsrevisorerne skal særligt pege på forhold i Skatteministeriets og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris regnskaber, hvori der er oplysninger, som er forbundet med usikkerhed, men uden at der er tale om fejl i regnskaberne.

Fremhævelserne vedrører:

- Skatteministeriets opgørelse af værdien af gæld til inddrivelse i statsregnskabet er fortsat forbundet med usikkerhed. Gæld til staten, der er under inddrivelse, udgør 157,7 mia. kr. Skatteministeriet vurderer dog, at gælden kun havde en værdi af 43,4 mia. kr. ved udgangen af 2023, bl.a. fordi nogle skyldnere ikke har betalingsevne. Der er fortsat usikkerhed forbundet med Skatteministeriets opgørelse af værdien af gælden på grund af tvivl om, hvorvidt gældsposterne må inddrives, og manglende mulighed for lønindeholdelse.
- Der er usikkerhed forbundet med en hensættelse i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris del af statsregnskabet. Hensættelsen vedrører erstatning og compensation til minkavlere og følgerhverv.

Statsrevisorerne finder det utilfredsstillende, at der i 4 sager er konstateret fejl i statsregnskabet og svagheder i en række ministeriers regnskabsforvaltning, særligt da disse fejl og svagheder kan udgøre en risiko for misbrug eller fejl i kommende regnskaber.

Fejlene og svaghederne vedrører:

- Erhvervsministeriet og Transportministeriet har ikke en korrekt værdiansættelse af en række af statens kapitalandele.
- Forsvarsministeriet har fortsat en svag regnskabsforvaltning.
- 14 ministerier har svagheder i deres styring af brugerrettigheder.
- 4 ministerier har mangler i deres styring af it-sikkerheden i forretningskritiske systemer.

Indholdsfortegnelse

1. Formål og konklusion	1
1.1. Baggrund.....	4
2. Væsentlige fejl i ministeriernes regnskaber	6
2.1. Forbehold vedrørende 3 ministeriers regnskaber	6
3. Fremhævelser.....	10
3.1. Fremhævelser vedrørende 2 ministeriers regnskaber	10
4. Fejl og svagheder i ministeriernes regnskabsforvaltning	14
4.1. Fejl i statens balance.....	14
4.2. Svagheder i Forsvarsministeriets regnskabsforvaltning	16
4.3. Svagheder i styringen af brugerrettigheder i flere ministerier	19
4.4. Styring af it-sikkerhed.....	27
5. Sager, der kan afsluttes	35
Bilag 1. Rigsrevisionens erklæring om revisionen af statsregnskabet for 2023.....	36
Bilag 2. Metodisk tilgang.....	40
Bilag 3. Sager, vi følger fra tidligere beretninger	44

Rigsrevisionen afgiver beretningen til Statsrevisorerne i henhold til § 17, stk. 1, i rigsrevisorloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 101 af 19. januar 2012.

Rigsrevisionens mandat til at gennemføre revisionen følger af § 2, stk. 1, nr. 1 og 2, jf. § 3 i rigsrevisorloven.

Beretningen vedrører finanslovens §§ 1-2 og 5-42.

Beretningen har i udkast været forelagt de omtalte ministerier, hvis bemærkninger i videst muligt omfang er afspejlet i beretningen.

1. Formål og konklusion

1. Rigsrevisionen har revideret statsregnskabet for 2023. Formålet med revisionen er at vurdere, om statsregnskabet er rigtigt, og om staten har overholdt bevillingerne. Beretningen skal danne grundlag for Statsrevisorernes gennemgang af statsregnskabet og Folketingets behandling af statsregnskabet. Rigsrevisionens erklæring om revisionen af statsregnskabet for 2023 fremgår af bilag 1.

Vi har også revideret ministeriernes regnskaber og bevillingsoverholdelse i 2023. Ministeriernes regnskaber indgår i statsregnskabet, idet hvert ministerium har ansvaret for en del af statsregnskabet. Vi afgiver selvstændige konklusioner om hvert ministeriums del af statsregnskabet. Konklusionerne fremgår af tabel 1 på s. 5.

Figur 1 viser de 4 typer af konklusioner, som vi bruger. Vores konklusion afhænger af, om fejl eller bevillingsafvigelser er væsentlige.

Figur 1
Rigsrevisionens standardkonklusioner

POSITIV KONKLUSION	KONKLUSION MED FORBEHOLD	AFKRÆFTENDE KONKLUSION	MANGLENDE KONKLUSION
			
Fejl og bevillingsafvigelser er ikke væsentlige	Fejl og bevillingsafvigelser er væsentlige, men ikke gennemgribende	Fejl og bevillingsafvigelser er væsentlige og gennemgribende	Fejl og bevillingsafvigelser er ukendte

En *positiv konklusion* betyder, at regnskabet er rigtigt, dvs. uden væsentlige fejl og bevillingsafvigelser. Vi betragter fejl i statsregnskabet som væsentlige, hvis de er over 1 % af statens samlede udgifter og indtægter, svarende til 17,4 mia. kr. i 2023. Vi betragter fejl i et ministeriums del af statsregnskabet som væsentlige, hvis de er over 2 % af ministeriets indtægter og udgifter eller er over 1 mia. kr. Alle væsentlighedsniveauer fremgår af figur A i bilag 2.

En *konklusion med forbehold* betyder, at hovedparten af regnskabet er rigtigt, men at der er væsentlige fejl i isolerede dele af regnskabet, dvs. at fejlene ikke er gennemgribende.

En *afkræftende konklusion* betyder, at regnskabet ikke er rigtigt, dvs. at der er væsentlige fejl, som samtidig er gennemgribende og dermed ikke kan isoleres til bestemte dele af regnskabet.

En *manglende konklusion* betyder, at vi ikke kan vurdere, om regnskabet er rigtigt, fordi vi ikke har haft adgang til den nødvendige dokumentation.

Ud over de 4 konklusioner i figur 1 bruger vi begrebet *fremhævelse*. En fremhævelse betyder, at vi gør opmærksom på oplysninger i regnskabet, som fx er opgjort på et usikkert grundlag, men uden at der er tale om fejl i regnskabet.

Revisionen er udført i overensstemmelse med [standarderne for offentlig revision](#), hvilket giver høj grad af sikkerhed for, at revisionen afdækker væsentlige fejl og bevillingsafvigelser i statsregnskabet. Vi orienterer altid ministeriet undervejs, hvis revisionen afdækker forhold, der kan føre til fejl i regnskabet.

Vores metodiske tilgang er beskrevet i bilag 2.

Høj grad af sikkerhed

En konklusion med høj grad af sikkerhed betyder, at Rigsrevisionen har gennemført tilstrækkelig revision til at sandsynliggøre, at der ikke kan være væsentlige fejl og bevillingsafvigelser i statsregnskabet. Det er en faglig vurdering på baggrund af Rigsrevisionens kendskab til ministerierne mv.

Hovedkonklusion

Rigsrevisionen vurderer, at statsregnskabet for 2023 er rigtigt og dermed uden væsentlige fejl. Det betyder, at statsregnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med bevillingslovene og statens regnskabsregler og afspejler statens indtægter, udgifter, aktiver og passiver i 2023. Rigsrevisionen vurderer desuden, at staten har brugt bevillingerne i overensstemmelse med disponeringsreglerne.

Rigsrevisionen har en konklusion med forbehold for 3 ministeriers dele af statsregnskabet.

De 3 *forbehold* vedrører følgende:

- Erhvervsministeriets hensættelse til at afvikle olie- og gasproduktionen i Nordsøen svarer ikke til de forventede udgifter, jf. pkt. 4.
- Social-, Bolig- og Ældreministeriets hensættelser og tilgodehavender på boligområdet er ikke værdiansat korrekt, jf. pkt. 6.
- Justitsministeriets indtægter fra bøder indgår i forkerte regnskabsår, jf. pkt. 7.

Rigsrevisionen har en *positiv konklusion* om de øvrige ministeriers dele af statsregnskabet, som vi vurderer er uden væsentlige fejl og bevillingsafvigelse.

Rigsrevisionen *fremhæver* følgende 2 forhold for at gøre opmærksom på oplysninger, der er opgjort med usikkerhed, uden at der er tale om fejl i regnskabet:

- Der er fortsat usikkerhed om værdien af gæld til inddrivelse hos Skatteministeriet, jf. pkt. 9.
- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri's hensættelse til minkerstatninger er opgjort med usikkerhed, jf. pkt. 10.

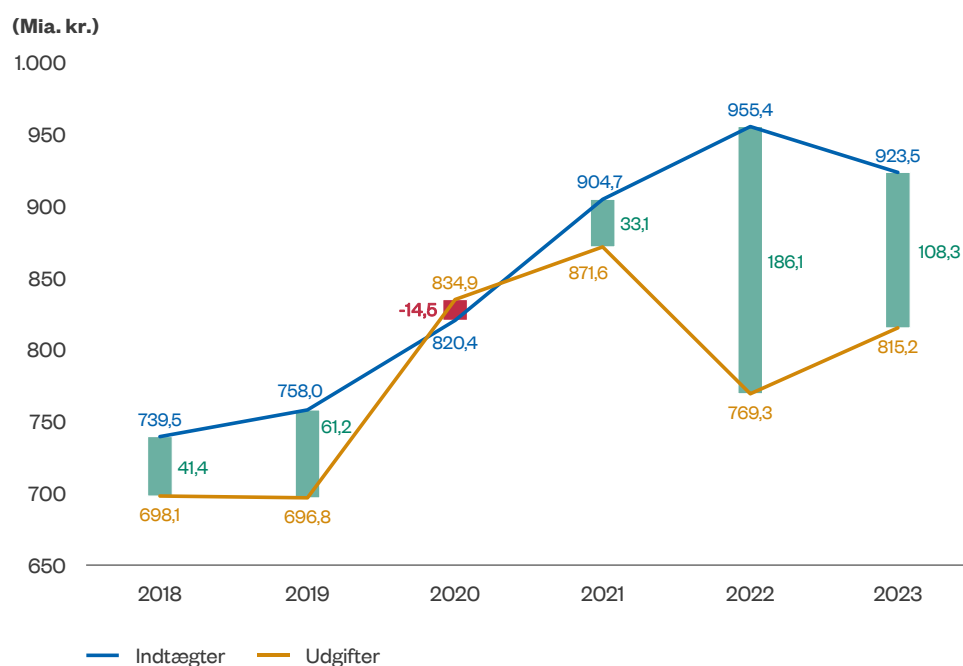
Endelig indeholder beretningen 4 sager om fejl i statsregnskabet og svagheder i en række ministeriers regnskabsforvaltning. Fejlene har ikke givet anledning til forbehold. Rigsrevisionen omtaler sagerne for at gøre opmærksom på behovet for, at ministerierne nedbringer risikoen for fejl i kommende regnskaber og minimerer risikoen for misbrug. Det drejer sig om følgende sager:

- Erhvervsministeriet og Transportministeriet har ikke en korrekt værdiansættelse af en række kapitalandele, som staten ejer, jf. pkt. 12-14.
- Forsvarsministeriet har fortsat en svag regnskabsforvaltning, jf. pkt. 15-17.
- 14 ministerier kan forbedre deres styring af brugerrettigheder, jf. pkt. 18-22.
- 4 ministerier har mangler i it-sikkerheden, jf. pkt. 23-28.

1.1. Baggrund

2. Finansministeren aflagde statsregnskabet for 2023 til Folketinget den 22. marts 2024. Statens indtægter er opgjort til 923,5 mia. kr., og udgifterne er opgjort til 815,2 mia. kr. Det giver et overskud på 108,3 mia. kr. Figur 2 viser, hvordan statens indtægter, udgifter og overskud har udviklet sig de seneste 6 år.

Figur 2
Statens indtægter, udgifter og over- eller underskud i perioden 2018-2023 (løbende priser)

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af statsregnskaberne for 2018-2023.

Det fremgår af figur 2, at statens indtægter er højere end udgifterne i alle år bortset fra 2020, hvor der var underskud. Faldet i indtægterne fra 2022 til 2023 skyldes fx færre indtægter fra pensionsafkastskatten og energiafgifter, bl.a. som følge af lempelser i el-afgiften i 1. halvår 2023.

I 2023 steg udgifterne på grund af bl.a. øgede udgifter til folkepensioner og andre sociale pensioner samt tilskud til indsatser i Ukraine.

Tabel 1 viser vores konklusioner, og hvilke sager der er omtalt i beretningen.

Tabel 1

Rigsrevisionens konklusioner om revisionen af statsregnskabet for 2023

	Regnskabet er rigtigt, og bevillingen er overholdt	Sager omtalt i beretningen
Det samlede statsregnskab (§§ 1-42)		
§§ 1-2. Dronningen og medlemmer af det kongelige hus m.fl.		
§ 5. Statsministeriet		Se pkt. 18-22
§ 6. Udenrigsministeriet		Se pkt. 18-22
§ 7. Finansministeriet		Se pkt. 18-22
§ 8. Erhvervsministeriet	FORBEHOLD	Se pkt. 4-5, 13 og 18-22
§ 9. Skatteministeriet		Se pkt. 9 og 18-22
§ 10. Økonomiministeriet		
§ 11. Justitsministeriet	FORBEHOLD	Se pkt. 7, 18-22 og 23-28
§ 12. Forsvarsministeriet		Se pkt. 15-17 og 18-22
§ 14. Udlændinge- og Integrationsministeriet		
§ 15. Social-, Bolig- og Ældreministeriet	FORBEHOLD	Se pkt. 6 og 18-22
§ 16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet		Se pkt. 23-28
§ 17. Beskæftigelsesministeriet		Se pkt. 18-22
§ 19. Uddannelses- og Forskningsministeriet		Se pkt. 18-22 og 23-28
§ 20. Børne- og Undervisningsministeriet		
§ 21. Kulturministeriet		Se pkt. 18-22
§ 22. By-, Land- og Kirkeministeriet		Se pkt. 18-22
§ 23. Miljøministeriet		Se pkt. 23-28
§ 24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri		Se pkt. 10 og 18-22
§ 25. Digitaliserings- og Ligestillingsministeriet		
§ 28. Transportministeriet		Se pkt. 14 og 18-22
§ 29. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet		
§ 38. Skatter og afgifter		
§§ 35-37 og 40-42. Generelle reserver, pensionsvæsenet, renter, genudlån mv., beholdningsbevægelser mv. og afdrag på statsgælden (netto)		

Note: Revisionen af statsregnskabet § 1 og § 2 vedrører Statsministeriets beregning og registrering af overførsler til kongehuset. Vi reviderer ikke statsregnskabet § 3. Folketinget.

Kilde: Rigsrevisionen.

Vi følger fortsat 18 sager fra tidligere beretninger om revisionen af statsregnskabet, jf. bilag 3. Vi følger op på sagerne løbende for at vurdere, om ministerierne har håndteret de påpegede kritikpunkter. Status for sagerne fremgår af bilag 3. Vi omtaler kun opfølgningssagerne i denne beretning, hvis der fortsat er alvorlig kritik, eller hvis vi vurderer, at sagen kan afsluttes. Det indstilles i kapitel 5, at én sag fra beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2019 kan afsluttes.

2. Væsentlige fejl i ministeriernes regnskaber

3. I dette kapitel omtaler vi 3 sager, hvor vi har en *konklusion med forbehold* vedrørende 3 ministeriers dele af statsregnskabet. Et forbehold betyder, at hovedparten af regnskabet er rigtigt, men at der er væsentlige fejl i isolerede dele af regnskabet. Derfor anser vi ministeriets regnskab for at være rigtigt, når man ser bort fra de konkrete fejl.

2.1. Forbehold vedrørende 3 ministeriers regnskaber

Ministerierne har ansvaret for, at deres del af statsregnskabet er rigtigt. Ministerierne skal bl.a. sikre, at regnskabet afspejler alle indtægter og udgifter i finansåret. Statsregnskabet skal også omfatte en række værdier (aktiver), som staten ejer, fx bygninger, anlæg og tilgodehavender fra borgere og virksomheder. Endelig har staten en række forpligtelser (passiver), fx statsgælden og statens tilsagn om at yde lån og tilskud. Reglerne for at opgøre og indregne oplysninger i statsregnskabet fremgår af bevillingslovene og af statens regnskabsregler.

ERHVERVSMINISTERIET

KONKLUSION
MED FORBEHOLD

Hensættelse i Erhvervsministeriets regnskab svarer ikke til de forventede udgifter

Erhvervsministeriets hensættelse til at afvikle olie- og gasproduktionen i Nordsøen er 1,1 mia. kr. højere end de forventede udgifter. Konsekvensen er, at ministeriets og statens overskud reelt er 1,1 mia. kr. højere end oplyst i statsregnskabet. Derudover afspejler regnskabet ikke en række erhvervsstøtteordninger, som administreres af Danmarks Eksport- og Investeringsfond (EIFO).

Hensættelse er 1,1 mia. kr. højere end de forventede udgifter

4. Ministerierne skal hensætte beløb i regnskabet til at dække statens forpligtelser. Hensættelserne skal reguleres, så regnskabet afspejler det bedste skøn over de udgifter, der er nødvendige for at afvikle forpligtelsen, jf. regnskabsbekendtgørelsen og Økonomistyrelsens vejledning om den regnskabsmæssige håndtering af hensatte forpligtelser mv.

Erhvervsministeriet har hensat i alt 7,4 mia. kr. til at nedlukke anlæggene til olie- og gasproduktion i Nordsøen. Hensættelsen skal dække statens udgifter til at afvikle og fjerne faste anlæg, herunder platforme og andre indretninger, der bruges til olie- og gasproduktion.

Vores revision viser, at hensættelsen ikke afspejler det bedste skøn over, hvad det vil koste at nedlukke anlæggene.

Anlæggene til olie- og gasproduktionen administreres af Nordsøfonden. Fonden skønner, at det vil koste ca. 6,3 mia. kr. at nedlukke anlæggene. Erhvervsministeriet har ikke i 2023 indhentet Nordsøfondens opgørelse over de forventede udgifter, men har fastholdt hensættelsen på samme niveau som i 2022. Dermed er ministeriets hensættelse 1,1 mia. kr. for høj. Fejlen udgør 5 % af ministeriets samlede indtægter og udgifter og er dermed væsentlig.

Harald-feltet er ét af de 13 felter, der administreres af Nordsøfonden.

Foto: TotalEnergies EP
Danmark A/S

Erhvervsministeriet har i forbindelse med revisionen tilkendegivet, at ministeriet finder, at hensættelsen bør opgøres, så udgifterne kan dækkes på det tidspunkt, hvor de skal afholdes. Hvis ministeriet havde brugt denne beregningsmetode, ville hensættelsen ifølge Nordsøfondens beregninger være på ca. 8,2 mia. kr. og dermed ca. 800 mio. kr. højere end hensættelsen i ministeriets regnskab for 2023. Metoden ville således også have medført en væsentlig fejl i regnskabet og dermed også et forbehold. Erhvervsministeriet er i dialog med Finansministeriet om den fremtidige håndtering af hensættelsen.

SOCIAL-, BOLIG- OG
ÆLDREMINISTERIET

KONKLUSION
MED FORBEHOLD

En række erhvervsstøtteordninger er ikke indregnet i regnskabet

5. Erhvervsministeriet har en række ordninger, som administreres af Danmarks Eksport- og Investeringsfond (EIFO), hvor staten hæfter for tab, ligesom et eventuelt overskud tilfalder staten. Det drejer sig fx om ordningerne "Statslig garantidækning for virksomheders handel og eksport" og "Garantiordning i Vækstfonden for udlån til store virksomheder", hvor der er et samlet overskud på 642 mio. kr. i 2023. Der er ikke udarbejdet et officielt regnskab for ordningerne, og de er hverken indregnet i Erhvervsministeriets regnskab eller i EIFO's regnskab. Ordningerne er dermed heller ikke indregnet i statsregnskabet.

Erhvervsministeriet er i dialog med Finansministeriet om, hvordan ordningerne skal håndteres regnskabsmæssigt.

Social-, Bolig- og Ældreministeriets hensættelser og tilgodehavender på boligområdet er ikke værdiansat korrekt

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har ikke reguleret hensættelser på boligområdet korrekt i 2023. Derudover er ministeriets tilgodehavender værdiansat 138,4 mio. kr. for lavt. Konsekvensen er, at ministeriets og dermed også statens overskud reelt er 551,1 mio. kr. højere end oplyst i statsregnskabet.

6. Social-, Bolig- og Ældreministeriet har hensat 2,7 mia. kr. til boligområdet i statsregnskabet for 2023. Hensættelserne skal bl.a. bruges til byfornyelse og alment boligbyggeri. Reglerne for hensættelser fremgår af pkt. 4.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har ikke bogført reguleringerne af hensættelserne til 8 ordninger til byfornyelse, på trods af at ministeriet havde beregnet, hvordan hensættelserne skulle reguleres i 2023. Ministeriet har for 6 andre ordninger til byfornyelse desuden bogført reguleringerne af hensættelserne i et forkert regnskabsår, hvilket ikke er i overensstemmelse med statens regnskabsregler. Endelig er ministeriets tilgodehavender værdiansat 138,4 mio. kr. for lavt, bl.a. på grund af en bogføringsfejl på en ordning til alment boligbyggeri. Fejlene udgør i alt 551,1 mio. kr., svarende til 3,2 % af ministeriets samlede indtægter og udgifter. Fejlene er dermed væsentlige.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har oplyst, at fejlene vil blive korrigeret i regnskabet for 2024.

JUSTITSMINISTERIET

KONKLUSION MED
FORBEHOLD

Justitsministeriets indtægter fra bøder indgår i forkerte regnskabsår

Justitsministeriet har ikke sikret, at indtægter fra bøder indregnes i det korrekte regnskabsår. Konsekvensen er, at indtægter fra bøder på mindst 587 mio. kr. indgår i forkerte regnskabsår.

7. Ministerierne skal indregne indtægter fra bøder i regnskabet, når afgørelsen er endelig, fx når en dom ikke længere kan ankes. Det følger af regnskabsbekendtgørelsen og budgetvejledningen.

Justitsministeriet sikrer ikke, at bøder indregnes i det korrekte regnskabsår, og der kan gå måneder, fra en dom er endelig, til bøden registreres i regnskabssystemet. Det medfører, at bødeindtægterne i det enkelte regnskabsår er bestemt af, hvornår politiet opkræver indtægterne, og ikke, hvornår staten har krav på indtægterne.

Vi har konstateret 2 fejl på i alt 587 mio. kr., som i sig selv er væsentlige, da de udgør mere end 2 % af Justitsministeriets samlede indtægter og udgifter i 2023. Vi har imidlertid konstateret, at politiet mangler forretningsgange for periodisering. Fejlene kan derfor være systematiske og omfatte flere af de i alt 3,3 mia. kr. i bødeindtægter, der indgår i regnskabet for 2023. På den baggrund kan vi ikke opgøre den samlede fejl i regnskabet for 2023.

Boks 1 viser udvalgte resultater af revisionen.

Boks 1

Fejl i Justitsministeriets indtægter fra bøder

Fejl på 552 mio. kr.

I oktober 2022 faldt der dom i en straffesag, hvor 6 personer blev idømt bøder på i alt 552 mio. kr. Dommen blev ikke anket, og da mulighederne for at anke udløb den 26. oktober 2022, skulle bøderne registreres som indtægter i regnskabet for 2022. Politiet registrerede først bødeindtægterne i regnskabssystemet i januar 2023 uden at periodisere indtægterne. Konsekvensen er, at indtægterne indgår i regnskabet for 2023, selv om de burde indgå i regnskabet for 2022.

Fejl på 35 mio. kr.

I den samme dom fra oktober 2022 blev én person idømt en bøde på 135 mio. kr. Dommen blev anket, men anken blev frafaldet i september 2023. Bødeindtægten skulle derfor registreres i regnskabet for 2023. Politiet opdelte bødeindtægten i 2 på grund af tekniske udfordringer med at håndtere bøder på over 100 mio. kr. i bødesystemet. Den ene bødeindtægt på 99.999.999 kr. var korrekt i regnskabet for 2023. Den anden bødeindtægt på 35.000.001 kr. blev først registreret i regnskabssystemet i januar 2024. Konsekvensen er, at de 35 mio. kr. mangler i regnskabet for 2023.

3. Fremhævelser

8. I dette kapitel omtaler vi 2 sager, hvor vi ønsker at gøre Statsrevisorerne opmærksom på oplysninger i ministeriernes regnskaber, der er forbundet med usikkerhed, men uden at der er tale om fejl i regnskaberne.

3.1. Fremhævelser vedrørende 2 ministeriers regnskaber

SKATTEMINISTERIET

FREMHÆVELSE

Der er fortsat usikkerhed om værdien af gæld til inddrivelse hos Skatteministeriet

Rigsrevisionen fremhæver, at der er usikkerhed forbundet med at opgøre værdien af borgernes og virksomheders gæld til inddrivelse, men vurderer, at der ikke er væsentlige fejl i statsregnskabets oplysninger herom. Skatteministeriet har oplyst om usikkerhederne i statsregnskabet for 2023 og har i højere grad taget højde for usikkerhederne end i tidligere år.

9. Skatteministeriet skal indregne værdien af gæld til inddrivelse i statsregnskabet, jf. regnskabsbekendtgørelsen. Værdien skal afspejle den indtægt, som staten forventer at opnå. Værdien er dermed ministeriets skøn over, hvor stor en del af borgernes og virksomhedernes gæld der kan inddrives.

Gæld til staten, der er under inddrivelse, udgør 157,7 mia. kr. Skatteministeriet vurderer dog, at gælden havde en værdi af 43,4 mia. kr. ved udgangen af 2023. Ministeriet forventer dermed, at gæld til en værdi af 114,3 mia. kr. udgør et værditab for staten, bl.a. fordi nogle skyldnere ikke har betalingsevne.

Hovedparten af gælden til staten vedrører § 9. Skatteministeriet, § 17. Beskæftigelsesministeriet, § 19. Uddannelses- og Forskningsministeriet og § 38. Skatter og afgifter, jf. tabel 2.

Tabel 2**Værdien af gæld til staten, der var under inddrivelse ultimo 2023**

Ministerier	Nominel værdi af gæld til inddrivelse	Hensættelse til potentielt værditab	Skatteministeriets vurdering af værdien af gælden
§ 9. Skatteministeriet	17,0 mia. kr.	12,8 mia. kr.	4,2 mia. kr.
§ 17. Beskæftigelsesministeriet	17,0 mia. kr.	9,7 mia. kr.	7,3 mia. kr.
§ 19. Uddannelses- og Forskningsministeriet	13,3 mia. kr.	5,1 mia. kr.	8,2 mia. kr.
§ 38. Skatter og afgifter	110,3 mia. kr.	86,6 mia. kr.	23,7 mia. kr.
Andre ministerier	0,1 mia. kr.	0,1 mia. kr.	0,0 mia. kr.
I alt	157,7 mia. kr.	114,3 mia. kr.	43,4 mia. kr.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af statsregnskabet for 2023.

Vores revision viser, at Skatteministeriet har en mere retvisende værdiansættelse af gælden i 2023 end tidligere. Det skyldes, at ministeriet nu har en mere præcis vurdering af værdien af al gæld, der ikke kan inddrives på opgørelsestidspunktet, fx som følge af tvivl om gældsposternes retskraft. I 2022 værdiansatte ministeriet en del af denne gæld lavt, uden at ministeriet havde undersøgt, i hvilket omfang det var muligt at inddrive gælden.

Der er dog fortsat usikkerhed forbundet med Skatteministeriets opgørelse af værdien af gælden på grund af følgende forhold:

- **Tvivl om, hvorvidt gældsposterne må inddrives:** Der er bl.a. tvivl om retskraften af nogle gældsposter og dermed, om de kan inddrives. Skatteministeriet har værdiansat gældsposterne på baggrund af en vurdering af muligheden for at rette fejl og derefter inddrive gælden. Ministeriet har igangsat tiltag for at rette fejlene, men har ikke endeligt afklaret tiltagens udformning og effekt.
- **Manglende mulighed for lønindeholdelse:** Skatteministeriets værdiansættelse forudsætter, at gælden kan inddrives via lønindeholdelse i hele 2024. Ministeriet forventer dog først at begynde at lønindeholde i inddrivelsessystemet DMI i 3. kvartal 2024. Lønindeholdelse er et af de meste effektive inddrivelsesværktøjer, og derfor kan de manglende muligheder for lønindeholdelse betyde, at gælden er værdiansat for højt.

Boks 2 viser forskellige faktorer, der kan påvirke værdien af gæld under inddrivelse.

Skatteministeriets inddrivelse

I beretningen om revisionen af statens forvaltning i 2023, pkt. 5, giver vi en status på Skatteministeriets indsats for at inddrive gæld.

DMI

DMI er Skatteministeriets gamle inddrivelsessystem. Systemet bruges stadig til at inddrive gæld, der af forskellige årsager ikke kan inddrives i ministeriets nye inddrivelsessystem, PSRM.

Boks 2**Faktorer, der kan påvirke værdien af gæld under inddrivelse**

Værdien af gæld ændrer sig over tid, fordi værdien afhænger af Skatteministeriets muligheder for at inddrive gælden hos den enkelte borger eller virksomhed.

Mulighederne for at inddrive gæld afhænger bl.a. af skyldnerens betalingsevne, som kan ændre sig over tid, fx hvis en borger kommer i arbejde, på offentlig forsørgelse, får børn, stiger i løn eller pensioneres.

Mulighederne for at inddrive gæld afhænger også af, om gældsposterne er retskraftige eller er ramt af datafejl. Nogle gældsposter er ramt af fejl eller mistænkes for at være ramt af fejl, og derfor kan Skatteministeriet ikke inddrive gælden. Når fejlene rettes, og der igen må inddrives på gældsposterne, vil værdien af gælden øges.

Endelig har det betydning for værdien af gælden, om Skatteministeriet bruger de mest effektive inddrivelsesværktøjer, fx lønindeholdelse, hvis skyldneren har lønindkomst, og udlæg, hvis skyldneren har formue. Det tager længere tid at inddrive gælden, hvis ministeriet ikke kan bruge de mest effektive inddrivelsesværktøjer. Hvis det tager længere tid, er der højere risiko for, at skyldnerens betalingsevne kan ændre sig, eller at gælden forældes, inden den bliver inddrevet, hvilket kan betyde, at gælden må afskrives til 0 kr.

Rigsrevisionen har kritiseret Skatteministeriets værdiansættelse af gæld til staten siden 2018. Boks 3 viser forløbet.

Boks 3**Rigsrevisionens tidligere omtaler af Skatteministeriets værdiansættelse af gæld til staten i statsregnskabet**

I 2018 ændrede staten regnskabsprincip, hvorefter de enkelte ministerier skulle oplyse kursværdien af de gældsposter, som ministerierne havde sendt til inddrivelse hos Skatteministeriet. Formålet med ændringen var at give et mere retvisende billede af de reelle værdier i statens balance. Det er Skatteministeriet, der som inddrivelsesmyndighed skal vurdere kursværdien af gældsposterne.

Sagen blev første gang omtalt i *beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2018*, pkt. 37, hvor Rigsrevisionen kritiserede Skatteministeriets værdiansættelse, bl.a. fordi værdien ikke tog højde for, at der var flere effektive inddrivelsesværktøjer, som ministeriet ikke kunne bruge, og fordi der var tvivl om retskraften og datakvaliteten ved ca. halvdelen af gældsposterne.

Rigsrevisionen gentog kritikken i *beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2019*, pkt. 11-14.

For statsregnskaberne for 2020 og 2021 tog Rigsrevisionen forbehold for regnskabets rigtighed på § 38. Skatter og afgifter, bl.a. som følge af den fortsatte usikkerhed om værdiansættelsen, jf. *beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2020*, pkt. 10-13, og *beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2021*, afsnit 3.3.

For statsregnskabet for 2022 gentog Rigsrevisionen kritikken, men fandt, at værdiansættelsen var blevet mere retvisende, fordi Skatteministeriet bl.a. havde værdiansat noget af den fejlbehæftede gæld, jf. *beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2022*, pkt. 6. Ministeriets værdiansættelse var dog fortsat usikker, bl.a. fordi ministeriet forudsatte at kunne bruge alle inddrivelsesværktøjerne, hvilket fortsat ikke var tilfældet.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris hensættelse til mink-erstatninger er opgjort med usikkerhed

Rigsrevisionen fremhæver, at der er usikkerhed forbundet med en hensættelse i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris del af statsregnskabet. Hensættelsen vedrører erstatning og kompensation til minkavlere og følgeerhverv. Rigsrevisionen har ikke konstateret fejl i statsregnskabets oplysninger om hensættelsen.

10. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har i overensstemmelse med regnskabsreglerne en hensættelse i regnskabet, der skal dække statens udgifter til erstatning og kompensation til minkavlere og følgeerhverv. Hensættelsen er opjusteret med 5,8 mia. kr. til ca. 13,3 mia. kr. i regnskabet for 2023. Ministeriet har orienteret Folketingets Finansudvalg om, at opjusteringen især skyldes erfaringer fra de første 51 afgørelser fra erstatnings- og taksationskommissionerne. Ministeriet har desuden oplyst, at hensættelsen er baseret på et skøn, der fortsat er behæftet med stor usikkerhed. Et mindre usikkert estimat forudsætter, at der bliver afgjort flere sager om nedlukningserstatning, herunder principielle klagesager.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri forventer, at de samlede udgifter til erstatning og kompensation til minkavlere og følgeerhverv samt til myndighedsopgaver vil udgøre ca. 29,5 mia. kr. over hele perioden, jf. orientering til Finansudvalget af 30. januar 2024, bilag 94.

MINISTERIET FOR
FØDEVARER, LANDBRUG
OG FISKERI

FREMHÆVELSE

4. Fejl og svagheder i ministeriernes regnskabsforvaltning

11. I dette kapitel omtaler vi 4 sager, hvor der er fejl i statsregnskabet og svagheder i ministeriernes regnskabsforvaltning. Fejlene er ikke over de væsentlighedsniveauer, vi anvender i revisionen, jf. pkt. 1, og har derfor ikke givet anledning til forbehold.

4.1. Fejl i statens balance

Statens balance er opgjort på tværs af alle ministerierne. Balancen skal spejle statens forpligtelser (passiver), fx statsgælden og statens tilsagn om at yde lån og tilskud. Balancen skal også afspejle værdier (aktiver), som staten ejer, fx statens kapitalandele i virksomheder og selskaber. Kapitalandelene skal værdiansættes til en så aktuel værdi som muligt, jf. regnskabsbekendtgørelsen og Økonomistyrelsens vejledning om værdiansættelse af værdipapirer og kapitalandele.

Statens aktiver er værdiansat 4,1 mia. kr. for højt

Erhvervsministeriet og Transportministeriet har ikke en korrekt værdiansættelse af en række kapitalandele, som staten ejer. Konsekvensen er, at statens aktiver er værdiansat 4,1 mia. kr. højere, end der er grundlag for.

12. Selv om statens aktiver er værdiansat 4,1 mia. kr. for højt, har vi en positiv konklusion om statens balance i 2023. Det skyldes, at fejlene er under 1 % af statens samlede indtægter og udgifter, dvs. under 17,4 mia. kr. Vi har valgt at orientere Statsrevisorerne om fejlene, fordi ministerierne fremover bør have fokus på at værdiansætte statens kapitalandele, så de kommende statsregnskaber afspejler en så aktuel værdi som muligt.

Erhvervsministeriet har kapitalandele, der er værdiansat 252 mio. kr. for højt

13. Erhvervsministeriet administrerer kapitalandele i 10 virksomheder. Kapitalandelene er registreret til en samlet værdi af 80 mia. kr. i statsregnskabet for 2023. Fejlene vedrører 3 virksomheder, hvor kapitalandelene i 2 af virksomhederne er værdiansat for lavt, og kapitalandelene i én af virksomhederne er værdiansat for højt. Samlet set er kapitalandelene værdiansat 252 mio. kr. højere, end der er grundlag for. De konstaterede fejl er:

ERHVERVSMINISTERIET

TRANSPORTMINISTERIET

SVAGHEDER I REGN-
SKABSFORVALTNINGEN

- *Danmarks Eksport- og Investeringsfond (EIFO)* er samlet værdiansat 1,5 mia. kr. højere, end der er grundlag for. Det skyldes for det første, at Erhvervsministeriet ikke har medtaget en regulering, som burde have været indregnet. For det andet skyldes det, at ministeriet nedskrev værdien af statens kapitalandele i EIFO med 350 mio. kr. på baggrund af et forventet udbytte, som endnu ikke er kommet til udbetaling. Værdien skal først nedskrives i det regnskabsår, hvor staten har modtaget et udbytte.
- *Nordsøfonden* er værdiansat 637 mio. kr. lavere, end der er grundlag for. Nordsøfonden opskrev sin egenkapital med 637 mio. kr. i forbindelse med, at fonden modtog en betaling fra Erhvervsministeriet. Ministeriet har dog ikke tilsvarende opskrevet værdien af statens kapitalandele i Nordsøfonden.
- *Finansiel Stabilitet* er værdiansat 561 mio. kr. lavere, end der er grundlag for. Erhvervsministeriet har værdiansat kapitalandelen på baggrund af et skøn i august 2023. Årsrapporten for Finansiell Stabilitet viser, at statens kapitalandel reelt udgør 561 mio. kr. mere end oplyst i statsregnskabet. Årsrapporten blev først offentliggjort efter statsregnskabet, men ministeriet burde have anmodet Finansiell Stabilitet om et mere aktuelt skøn for årets resultat i forbindelse med ministeriets regnskabsafslutning.

Erhvervsministeriet er enig i, at kapitalandelene i EIFO, Nordsøfonden og Finansiell Stabilitet er værdiansat forkert i statsregnskabet for 2023. Værdiansættelsen vil blive bragt på plads i 2024.

Transportministeriet har kapitalandele, der er værdiansat 3,8 mia. kr. for højt

14. Transportministeriet administrerer kapitalandele i 6 virksomheder. Kapitalandelene er registreret til en samlet værdi af 24,6 mia. kr. i statsregnskabet for 2023. Vores revision viser, at ministeriet har værdiansat Sund & Bælt 3,8 mia. kr. højere, end der er grundlag for.

Sund & Bælt står for driften af Storebæltsforbindelsen (billedet) og Øresundsforbindelsen.

Foto: Lars Laursen/
Biofoto/Ritzau Scanpix

Transportministeriet har værdiansat statens kapitalandele i Sund & Bælt til 13,3 mia. kr. på baggrund af en indberetning fra Sund & Bælt, hvor værdien var opgjort til og med 3. kvartal 2023. Sund & Bælt gjorde i forbindelse med indberetningen ministeriet opmærksom på, at opgørelsen var forbundet med stor usikkerhed. Hertil kommer, at Sund & Bælts rapportering til ministeriet har vist store udsving i selskabets fastsættelse af egenkapitalen i løbet af 2023. Udsvingene skyldes primært en regnskabsteknisk regulering af værdien af Sund & Bælts gæld. Reguleringen har ikke likviditetsmæssig virkning. Årsrapporten for Sund & Bælt viser, at statens kapitalandele i Sund & Bælt havde en værdi af 9,5 mia. kr. ved udgangen af 2023. Årsrapporten blev først offentliggjort efter statsregnskabet, men Rigsrevisionen finder, at Transportministeriet burde have indhentet et mere aktuelt skøn fra Sund & Bælt tættere på regnskabsafslutningen.

4.2. Svagheder i Forsvarsministeriets regnskabsforvaltning

Ministeriernes regnskabsforvaltning skal understøtte en sikker og effektiv forvaltning af de offentlige midler. Ministerierne skal etablere forretningsgange og kontroller, som understøtter, at ministerierne kan aflægge et rigtigt regnskab. Kravene til ministeriernes regnskabsforvaltning fremgår af regnskabsbekendtgørelsen.

FORSVARSMINISTERIET

SVAGHEDER I REGNSKABSFORVALTNINGEN

Forsvarsministeriet har fortsat en svag regnskabsforvaltning mv.

Forsvarsministeriets regnskabsforvaltning mv. lever ikke op til kravene i staten. Ministeriet har fortsat manglende funktionsadskillelse og et mangelfuldt kontrolmiljø. Derudover har ministeriet svagheder i registreringen af materiel, håndteringen af moms og fakturaer samt styringen af udvalgte lagre.

15. Rigsrevisionen har siden 2019 kritiseret, at Forsvarsministeriet mangler funktionsadskillelse og har et mangelfuldt kontrolmiljø. Vores revision i 2023 viser, at der fortsat er manglende funktionsadskillelse, et mangelfuldt kontrolmiljø, og at ministeriet har svagheder i regnskabsforvaltningen mv. på en række andre områder. Vi har ikke fundet fejl over væsentlighedsniveauet på 1 mia. kr. og har derfor ikke forbehold. Vi har valgt at orientere Statsrevisorerne om sagen, fordi der fortsat er svagheder i regnskabsforvaltningen mv.

Fortsat manglende funktionsadskillelse og mangelfuldt kontrolmiljø

16. Vores revision i 2023 viser, at Forsvarsministeriet har forbedret funktionsadskillelsen for en væsentlig del af indkøbsområdet, da ministeriet har begrænset antallet af ansatte, som fx både kan bestille og betale en vare.

Vores revision viser også, at Forsvarsministeriet ikke fuldt ud har analyseret og forbedret den systemunderstøttede funktionsadskillelse i økonomisystemet, herunder modulerne for løn, anlæg og varelager. Der mangler fx fortsat funktionsadskillelse for dele af den løn, der bliver behandlet manuelt inden udbetalingen. Det kan være ændringer og tilføjelser til en lønudbetaling. Ministeriet har fortsat ikke viden om, hvor meget løn der bliver udbetalt uden den nødvendige funktionsadskillelse.

Desuden kan Forsvarsministeriet fortsat ikke dokumentere, at kun de rette ansatte godkender udgifter på både indkøbs- og lønområdet. Vores revision viser også, at kontrolmiljøet for indkøb fortsat er svagt. Fx mangler der dokumentation for, at en vare er modtaget.

Forsvarsministeriets regnskabsforvaltning mv. har svagheder på en række områder

17. Revisionen i 2023 viser, at Forsvarsministeriet har svagheder inden for registreringen af materiel, håndteringen af moms og fakturaer samt styringen af udvalgte lagre.

Boks 4 viser svagheder i Forsvarsministeriets regnskabsforvaltning mv. på en række områder.

Boks 4**Svagheder i Forsvarsministeriets regnskabsforvaltning mv. på en række områder****Forkert moms af udenlandske indkøb**

Forsvarsministeriet har fejlagtigt betalt 446 mio. kr. i moms vedrørende køb af 4 F-35-fly i 2023. Flyene er købt i udlandet og er fritaget for moms. Ministeriet har oplyst, at fejlen er rettet i 2024.

Fortsat mangelfuld fakturahåndtering

Forsvarsministeriet har fortsat udfordringer med at betale fakturaer til tiden. I 2023 har ministeriet:

- 1) modtaget 41.279 rykkere fra leverandører, svarende til ca. 15 % af det samlede antal fakturaer, der er modtaget i 2023
- 2) modtaget 5.172 varsler om inkasso og 3. rykker fra leverandører
- 3) haft 238 inkassosager.

Ministeriet kan ikke opgøre udgifterne til renter, rykkergebyrer og inkassoudgifter, der er ved for sen betaling af fakturaer.

Derudover er fakturaer for 46,2 mio. kr. ikke færdigbehandlet til tiden. Fejlen har medført, at disse udgifter ikke er medtaget i regnskabet for 2023.

Manglende registrering af materiel

Forsvarsministeriets økonomisystem afspejler ikke den aktuelle værdi af Forsvarets materiel. Ministeriet registrerer ikke altid Forsvarets brug af materiel korrekt i systemet, fx når ministeriet sælger, donerer eller tager materiel i brug. Materiel, der sælges eller doneres, skal slettes i systemet. Materiel, der tages i brug, skal afskrives over en periode og fremgå af systemet med den aktuelle værdi. Det betyder, at materiel reguleres i værdi, i takt med at materiellet nedslides. Den manglende registrering i systemet har medført, at værdien af ministeriets materiel er 58 mio. kr. for høj for donerede anlæg. Desuden mangler der afskrivninger for 63 mio. kr.

Svagheder i lagerstyringen ved varemottagelse

Nyindkøbt materiel, fx reservedele til fly, helikoptere og småværktøj, bliver ikke altid registreret korrekt i økonomisystemet. Materiellet registreres i stedet i et regneark. Materiellet opbevares på hovedlageret uden at blive leveret til de personer, der har bestilt det. Ved udgangen af 2023 var der 234 materielenheder, som var registreret i regnearket. Materielenhederne er købt i perioden 2021-2023, og 60 % af enhederne har været på hovedlageret i mere end 3 måneder. Det er endvidere ikke alle materielenheder, der har en opgjort værdi. Værdien af de opgjorte materielenheder udgør 18 mio. kr.

Svagheder i lagerstyringen under transit

Indkøbt materiel når ikke altid frem til de rette modtagere. Materiellet er i transit, når det bliver transporteret mellem 2 af Forsvarsministeriets lagre. Det fremgår af økonomisystemet, at materiel som fx bærbare pc'er, medicinsk udstyr og optisk sigte til våben har været i transit i lang tid og for noget materiel siden 2015. Årsagen til, at materiel fortsat er registreret som værende i transit, er, at der enten mangler en registrering af, at materiellet er modtaget, eller at materiellet er bortkommet. 409 materielenheder, der har en værdi på ca. 22 mio. kr., har været i transit i mere end 1 år.

4.3. Svagheder i styringen af brugerrettigheder i flere ministerier

Ministeriernes styring af brugerrettigheder skal sikre, at brugerne kun har de rettigheder i it-systemerne, der er nødvendige for at løse arbejdsopgaverne. Ministerierne skal bl.a. sikre, at rettighederne ikke misbruges, så det undgås, at enkelte brugere fx kan betale løn eller købe varer til sig selv. Rammerne for styring af brugerrettigheder fremgår bl.a. af regnskabsbekendtgørelsen og af Finansministeriets vejledning om Brugerstyring Løn.

14 ministerier kan forbedre deres styring af brugerrettigheder

De 14 ministerier, der indgår i revisionen, har i varierende grad svagheder i deres styring af brugerrettigheder i 2023. Svaghederne vedrører især funktionsadskillelse og kontrol af brugere med udvidede rettigheder. Svaghederne kan medføre risiko for fejl i statsregnskabet og risiko for misbrug af statens midler og data. Rigsrevisionen har ikke konstateret væsentlige fejl eller misbrug i ministeriernes regnskaber for 2023 som følge af svagheder i brugerstyringen.

18. Dette afsnit handler om 14 ministeriers styring af brugerrettigheder i udvalgte løn- og økonomisystemer i 2023. Systemerne understøtter væsentlige forretningsgange i ministerierne, fx systemer, der bruges til at betale regninger og udbetale tilskud (herefter *økonomisystemer*), og systemer, der giver adgang til at udbetale løn i det offentlige (herefter *lønsystemer*).

Vi har valgt at orientere Statsrevisorerne om sagen, fordi problemerne går igen på tværs af flere ministerier, og fordi vi vil gøre opmærksom på behovet for, at ministerierne nedbringer risikoen for fejl i kommende regnskaber og minimerer risikoen for misbrug.

Figur 3 viser 4 områder, hvor ministerierne har svagheder i styringen af brugerrettigheder. Rød indikerer, at ministerierne har svagheder, og grøn indikerer, at ministerierne opfylder rammerne. De 4 områder forklares i de følgende afsnit.

STATSMINISTERIET

UDENRIGSMINISTERIET

FINANSMINISTERIET

ERHVERVSMINISTERIET

SKATTEMINISTERIET

JUSTITSMINISTERIET

FORSVARSMINISTERIET

SOCIAL-, BOLIG- OG
ÆLDREMINISTERIET

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET

UDDANNELSES- OG
FORSKNINGSMINISTERIET

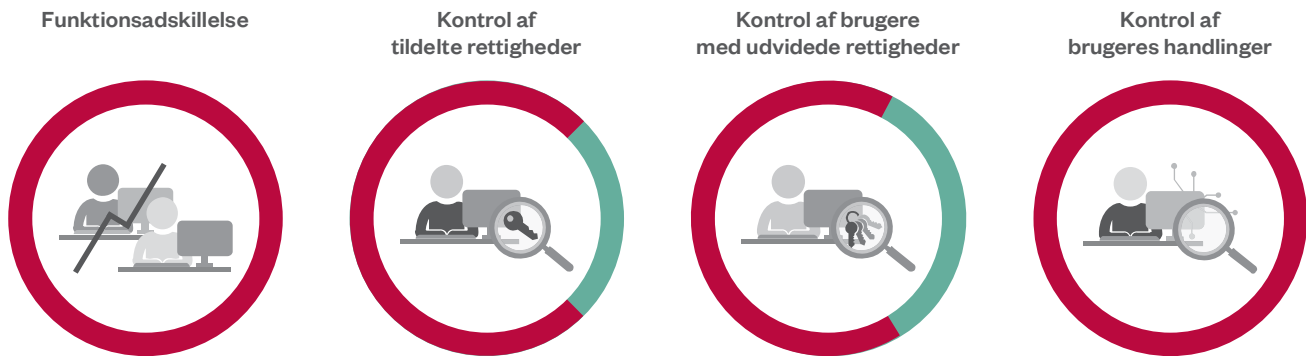
KULTURMINISTERIET

BY-, LAND- OG KIRKE-
MINISTERIETMINISTERIET FOR
FØDEVARER, LANDBRUG
OG FISKERI

TRANSPORTMINISTERIET

SVAGHEDER I REGN-
SKABSFORVALTNINGEN

Figur 3
4 områder, hvor ministerierne har svagheder i styringen af brugerrettigheder

Kilde: Rigsrevisionen.

Vi har ikke revideret alle 4 områder i alle 14 ministerier. Tabel A i bilag 2 viser, hvilke ministerier, virksomheder og systemer vi har revideret.

12 ministerier har i varierende grad mangler i funktionsadskillelsen

19. Ministerierne skal sikre, at der er funktionsadskillelse, når brugerne betaler regninger mv. Funktionsadskillelsen skal fx forhindre, at en bruger både kan bestille og betale en vare, og forhindre, at en bruger i yderste konsekvens kan udbetale løn til sig selv. Rammerne følger bl.a. af regnskabsbekendtgørelsen og af Finansministeriets vejledning om Brugerstyring Løn.

Revisionen omfatter 11 ministeriers styring af brugerrettigheder i lønsystemerne og 3 ministeriers styring af brugerrettigheder i økonomisystemerne. Vi har revideret både lønsystemerne og økonomisystemerne i Forsvarsministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Funktionsadskillelse

Lønsystemer

- Statsministeriet
- Finansministeriet
- Erhvervsministeriet
- Justitsministeriet*
- Social-, Bolig- og Ældreministeriet*
- Beskæftigelsesministeriet
- Kulturministeriet*
- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
- Transportministeriet

Økonomisystemer

- Skatteministeriet*

Lønsystemer og økonomisystemer

- Forsvarsministeriet
- Uddannelses- og Forskningsministeriet*

* Rigsrevisionen har tidligere kritiseret manglende funktionsadskillelse i ministeriet.

Vores revision viser, at ingen af de 12 ministerier har sikret fuld funktionsadskillelse. Justitsministeriet, Social-, Bolig- og Ældreministeriet, Kulturministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet mangler fortsat funktionsadskillelse, på trods af at Rigsrevisionen kritiserede ministeriernes styring af brugerrettigheder i *lønsystemerne* i 2019. Rigsrevisionen har desuden løbende siden 2019 kritiseret Skatteministeriet for manglende funktionsadskillelse.

Revisionen af styringen af brugerrettigheder i *lønsystemerne* viser bl.a., at den samme bruger i Justitsministeriet har adgang til at oprette og udbetale løn til sig selv. De øvrige ministerier mangler funktionsadskillelse mellem den bruger, der bestiller brugeradgange, og den bruger, der kontrollerer adgangene til lønsystemet. Når der ikke er funktionsadskillelse, medfører det risiko for, at en bruger kan oprette uautoriserede adgange til lønsystemet. Risikoen for misbrug kan nedbringes via kompenserende kontroller.

Revisionen af styringen af brugerrettigheder i *økonomisystemerne* viser, at typen af fejl varierer. I Uddannelses- og Forskningsministeriet har brugerne fx rettigheder til at oprette og udbetale tilskud til universiteter, fordi økonomisystemet ikke er opsat med funktionsadskilte brugerrettigheder.

Boks 5 viser udvalgte resultater fra revisionen i 2 af ministerierne.

Boks 5

Resultater vedrørende manglende funktionsadskillelse i 2 af ministerierne

Justitsministeriet

Siden marts 2023 har en bruger i Datatilsynet, som hører under Justitsministeriet, kunnet godkende sine egne indtastninger i lønsystemet. Normalt er der en spærring i systemet, som forhindrer, at en bruger kan godkende sine egne indtastninger. Da spærringen ikke var opretholdt, har brugeren haft mulighed for uberettiget at udbetale løn til sig selv og andre. Datatilsynet har oplyst, at der ikke er udbetalt løn uberettiget, og at brugeren ikke længere kan godkende sine egne indtastninger i lønsystemet.

Forsvarsministeriet

115 brugere og 26 systemadministratorer på Forsvarsministeriets område har rettigheder til at ophæve betalingsspærringer i økonomisystemet og kan dermed omgå den normale funktionsadskillelse. I 2023 har Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse betalt 1.659 fakturaer til en værdi af 101 mio. kr., der ikke skulle have været frigivet til betaling. Fakturaerne var spærret i økonomisystemet, fordi de ikke var klar til at blive betalt. På grund af manglende funktionsadskillelse fik en bruger ved en fejl ophævet spærringen, så fakturaerne blev betalt. Ministeriet er i gang med at undersøge, om der er fakturaer, som ikke burde være betalt. Ministeriet mangler pr. 31. maj 2024 at undersøge 80 fakturaer til en værdi af 12,3 mio. kr.

Ministeriernes tiltag i forlængelse af revisionen

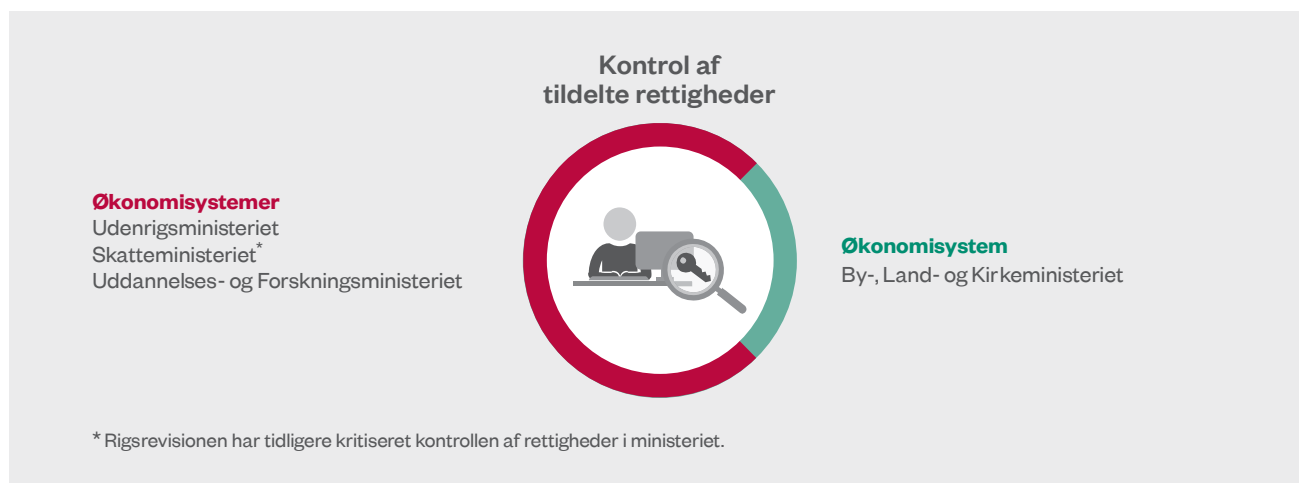
For lønsystemerne har Statsministeriet, Finansministeriet, Erhvervsministeriet, Justitsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Social-, Bolig- og Ældreministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri ændret praksis og sikret funktionsadskillelse.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at der er implementeret fuld funktionsadskillelse i økonomisystemet pr. februar 2024, så samme bruger ikke både kan oprette og udbetale tilskud til universiteterne.

Svagheder i kontrollen af tildelte rettigheder i 3 ud af 4 ministerier

20. Ministerierne skal sikre, at brugerne kun har de nødvendige rettigheder i systemerne. Derfor skal ministerierne løbende kontrollere, om brugerne fortsat har brug for de tildelte rettigheder, jf. bl.a. Finansministeriets vejledninger om kontrol af rettigheder tildelt på tværs af systemer og om intern finansiel kontrol.

Revisionen omfatter 4 ministeriers styring af brugerrettigheder i *økonomisystemerne*.

Vores revision viser, at 3 af de 4 undersøgte ministerier har en mangelfuld kontrol med, at brugere kun har de nødvendige rettigheder i økonomisystemerne. Typen af svagheder varierer på tværs af ministerierne. Fx har Uddannelses- og Forskningsministeriet oplyst, at ministeriet ikke har udført kontrollen af brugerrettigheder, fordi ministeriet mangler et overblik over, hvilke rettigheder den enkelte bruger er tildelt på tværs af systemer. Skatteministeriets kontrol af brugerrettighederne er ikke tilstrækkelig. Det skyldes, at ministeriet ikke har et overblik over, om brugerne kan omgå funktionsadskillelsen ved at kombinere rettigheder i ét system med rettigheder i et andet system. Rigsrevisionen har løbende siden 2019 kritiseret denne svaghed i Skatteministeriet.

Boks 6 viser udvalgte resultater fra revisionen i 2 af ministerierne.

Boks 6

Resultater vedrørende svagheder i kontrollen af tildelte rettigheder i 2 af ministerierne

Udenrigsministeriet

Udenrigsministeriets kontrol af brugerrettigheder for 1. kvartal 2023 viste, at flere brugere ikke havde et arbejdsbetinget behov for nogle af de brugerrettigheder, de var tildelt. Ministeriet fik først lukket de overflødige rettigheder i 4. kvartal 2023.

Skatteministeriet

Skatteministeriets kontrol af brugerrettigheder er ikke tilstrækkelig. Det betyder, at der er risiko for, at en bruger fx kan oprette en betaling i ét system og selv godkende betalingen i et andet system. Da ministeriet ikke har et fuldt overblik over, hvilke roller der ikke må kombineres med roller i andre systemer, kan ministeriet ikke kontrollere, om brugere er tildelt rettigheder, der gør det muligt at omgå funktionsadskillelsen.

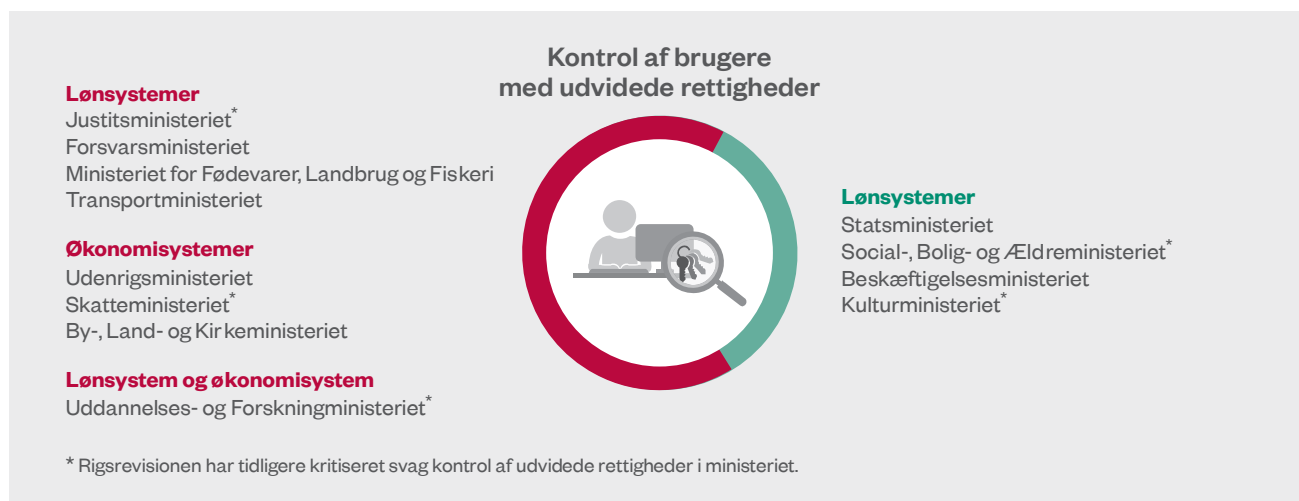
Ministeriernes tiltag i forlængelse af revisionen

Skatteministeriet har oplyst, at ministeriet har systemunderstøttet og dermed forbedret kontrollen af brugerrettigheder. Ministeriet oplyser desuden i årsregnskabet, at der pågår en flerårig indsats med at styrke kontrolmiljøet omkring brugerstyringen. Udenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet planlægger at tage et system for brugerkontrol i brug efter sommerferien 2024. Systemet skal sikre, at ministeriet lever op til de krav, der er stillet til kontrol af brugere. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at der i 2024 er indført en årlig kontrol af brugerrettigheder for at sikre, at medarbejderne kun har de relevante rettigheder.

Svagheder i kontrollen af brugere med udvidede rettigheder i 8 ud af 12 ministerier

21. Ministerierne skal begrænse antallet af brugere, som får udvidede rettigheder. Udvidede rettigheder kan give brugere adgang til at udføre ændringer i systemer, fx ændre i stamdata eller omgå adgangsbegrænsninger. Derfor skal der være en særlig kontrol af brugere med udvidede rettigheder. Rammerne følger bl.a. af Finansministeriets vejledninger om kontrol af rettigheder tildelt på tværs af systemer og om Brugerstyring Løn.

Revisionen omfatter 9 ministeriers styring af brugerrettigheder i lønsystemerne, og 4 ministeriers styring af brugerrettigheder i økonomisystemerne. Vi har revideret både lønsystemet og økonomisystemet i Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Vores revision viser, at 8 ud af 12 ministerier har svagheder i kontrollen af brugere med udvidede rettigheder. Rigsrevisionen kritiserede også brugerrettigheder i *lønsystemerne* i Justitsministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet i 2019. Rigsrevisionen har desuden løbende siden 2019 kritiseret Skatteministeriet for den manglende kontrol.

Revisionen af styringen af brugerrettigheder i *lønsystemerne* viser, at 5 ud af 9 ministerier ikke i tilstrækkeligt omfang kontrollerer, hvilke brugeradgange der bliver oprettet, ændret og lukket i lønsystemerne. Dermed kan en bruger med udvidede rettigheder potentielt oprette en brugeradgang og lukke den igen uden at blive opdaget. De 5 ministerier er Justitsministeriet, Forsvarsministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Transportministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Revisionen af styringen af brugerrettigheder i *økonomisystemerne* viser, at 4 ud af 4 ministerier ikke kontrollerer handlinger, som er foretaget af brugere med udvidede rettigheder. De 4 ministerier er Udenrigsministeriet, Skatteministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet og By-, Land- og Kirkeministeriet.

Boks 7 viser udvalgte resultater fra revisionen i 2 af ministerierne.

Boks 7**Resultater vedrørende svagheder i kontrollen af brugere med udvidede rettigheder i 2 af ministerierne****Skatteministeriet**

Skatteministeriet har mange eksterne leverandører, som arbejder i ministeriets økonomisystemer. Leverandørerne har ofte udvidede rettigheder, da de skal kunne ændre i systemerne. Ministeriets interne kontroller er primært rettet mod egne ansatte, og ministeriet fører derfor ikke kontrol med de eksterne leverandørers handlinger i systemerne.

Forsvarsministeriet

En bruger med udvidede rettigheder fører kontrol med sit eget arbejde. Brugeren kan derfor både oprette, ændre og nedlægge brugerrettigheder i lønsystemet, uden at det opdages. Forsvarsministeriet fører kontrol med, om brugeren har indtastet og godkendt løn til sig selv via sin egen brugeradgang. Ministeriet fører dog ikke kontrol med, om brugeren udbetaler løn til sig selv via andre brugeradgange, som brugeren selv har oprettet. Ministeriet har ved en efterfølgende kontrol konstateret, at brugeren ikke uberettiget har udbetalt løn til sig selv eller andre.

Ministeriernes tiltag i forlængelse af revisionen

For lønsystemerne har Forsvarsministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet oplyst, at svagheder vedrørende kontrol af brugere med udvidede rettigheder er håndteret. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har oplyst, at de nødvendige kontroller vil blive gennemført fremadrettet.

For økonomisystemerne har By-, Land- og Kirkeministeriet oplyst, at problemerne vedrørende kontrol af brugere med udvidede rettigheder er bragt i orden, og Udenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet planlægger at tage et system for brugerkontrol i brug efter sommerferien 2024. Systemet skal sikre, at ministeriet lever op til de krav, der er stillet til kontrol af brugere.

Svagheder i kontrollen af brugeres handlinger i 4 ud af 4 ministerier

22. Brugernes handlinger i systemerne skal logges i relevant omfang, da ministerierne via loggen har mulighed for at kontrollere handlingerne, herunder opdage et eventuelt misbrug. Ministerierne skal gennemgå loggen regelmæssigt eller have implementeret alarmer i loggen, som udløses af bestemte handlinger, hvis rettighederne ikke bruges efter hensigten, fx hvis der ændres i bankkontooplysninger, eller hvis den samme bruger bogfører og godkender en udbetaling. Rammerne følger bl.a. af Finansministeriets vejledning om intern finansiel kontrol.

Revisionen omfatter 4 ministeriers styring af brugerrettigheder i *økonomisystemerne*.

Kontrol af brugeres handlinger

Økonomisystemer

Udenrigsministeriet
Skatteministeriet*
Uddannelses- og Forskningsministeriet
By-, Land- og Kirkeministeriet

* Rigsrevisionen har tidligere kritiseret denne kontrol i ministeriet.

Alle 4 ministerier har svagheder i kontrollen af den log, der registrerer brugernes handlinger i systemerne. I økonomisystemerne har ministerierne ikke kontrolleret medarbejdernes handlinger i loggen. I By-, Land- og Kirkeministeriet er det en bruger med udvidede rettigheder, som gennemgår loggen, og som derved har mulighed for at oprette, ændre og slette andre brugere og linjer fra loggen, så brugerens handlinger ikke kan kontrolleres. Der er derved risiko for, at eventuelle fejl eller misbrug ikke opdages. Der er i forbindelse med revisionen ikke konstateret misbrug. Rigsrevisionen har løbende siden 2019 kritiseret den manglende kontrol af brugernes handlinger i Skatteministeriets økonomisystemer.

Boks 8 viser et udvalgt resultat fra revisionen i ét af ministerierne.

Boks 8

Resultat vedrørende svagheder i kontrollen af brugernes handlinger i ét af ministerierne

Skatteministeriet

Skatteministeriet foretager ikke en systematisk kontrol af loggen og foretager ikke kompenserende kontroller af de handlinger, som brugere med udvidede rettigheder foretager i et økonomisystem eller på tværs af flere systemer. Dermed er der risiko for, at ministeriet ikke opdager fejl og misbrug.

Ministeriernes tiltag i forlængelse af revisionen

By-, Land- og Kirkeministeriet har oplyst, at svaghederne i kontrollen af brugernes handlinger i økonomisystemet er bragt i orden. Udenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet planlægger at tage et system for brugerkontrol i brug efter sommerferien 2024. Systemet skal sikre, at ministeriet lever op til de krav, der er stillet til kontrollen af brugere. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet undersøger, om gennemgang af allerede eksisterende logs vil øge kontrollen af brugernes handlinger.

4.4. Styring af it-sikkerhed

Ministerierne har ansvaret for at overvåge og gennemgå it-sikkerheden og håndtere risikoen for brud på it-sikkerheden. Kravene til statens styring af it-sikkerheden fremgår af standarden for informationssikkerhed ISO 27001, som statslige myndigheder har skullet følge siden 2016. Det fremgår endvidere af den supplerende vejledning, ISO 27002, hvordan myndighederne kan implementere ISO 27001 i deres styring af it-sikkerheden.

4 ministerier har mangler i it-styringen

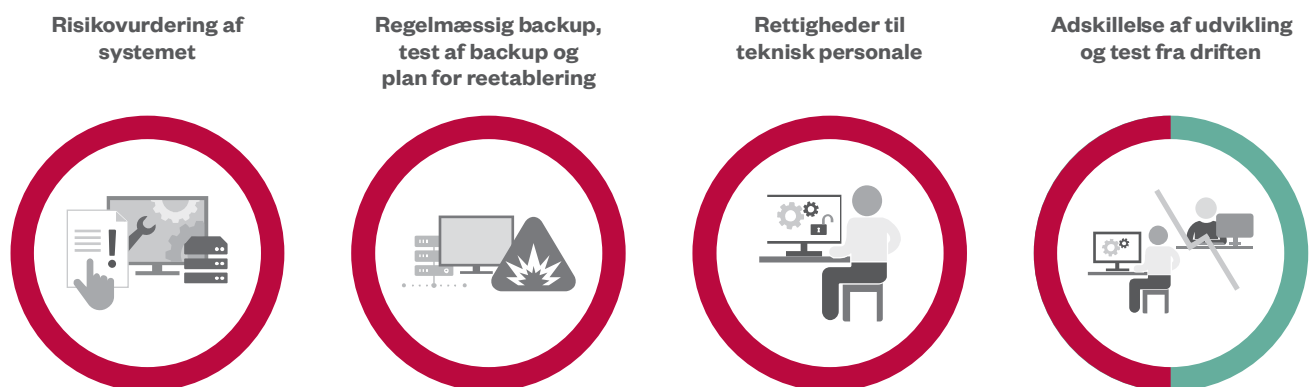
Alle 4 reviderede ministerier har mangler i deres styring af it-sikkerheden i forretningskritiske systemer. Omfanget af svaghederne er størst i Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet. Den mangelfulde styring øger risikoen for fejl i regnskabet samt misbrug og tab af data og kan medføre, at ministerierne ikke kan genetablere systemerne efter et nedbrud. Rigsrevisionen har ikke konstateret væsentlige fejl i ministeriernes regnskaber for 2023 som følge af svagheder i it-sikkerheden.

23. Dette afsnit handler om vores revision af it-sikkerheden i 5 forretningskritiske systemer i 4 ministerier i 2023. Systemerne er udvalgt, fordi de understøtter væsentlige forretningsgange i ministerierne, fx betalinger af regninger og udbetaling af tilskud.

Vi har valgt at orientere Statsrevisorerne om sagen, selv om vi ikke har fundet konkrete brud på it-sikkerheden. Det gør vi, fordi vi har fundet en utilfredsstillende styring af it-sikkerheden i alle 4 ministerier.

Figur 4 viser 4 områder, hvor de 4 ministerier har en utilstrækkelig styring af it-sikkerheden. Rød indikerer, at ministerierne har svagheder, og grøn indikerer at ministerierne lever op til kravene.

Figur 4
Svagheder i it-sikkerheden i 4 ministerier

Kilde: Rigsrevisionen.

JUSTITSMINISTERIET

INDENRIGS- OG
SUNDHEDSMINISTERIET

UDDANNELSES- OG
FORSKNINGSMINISTERIET

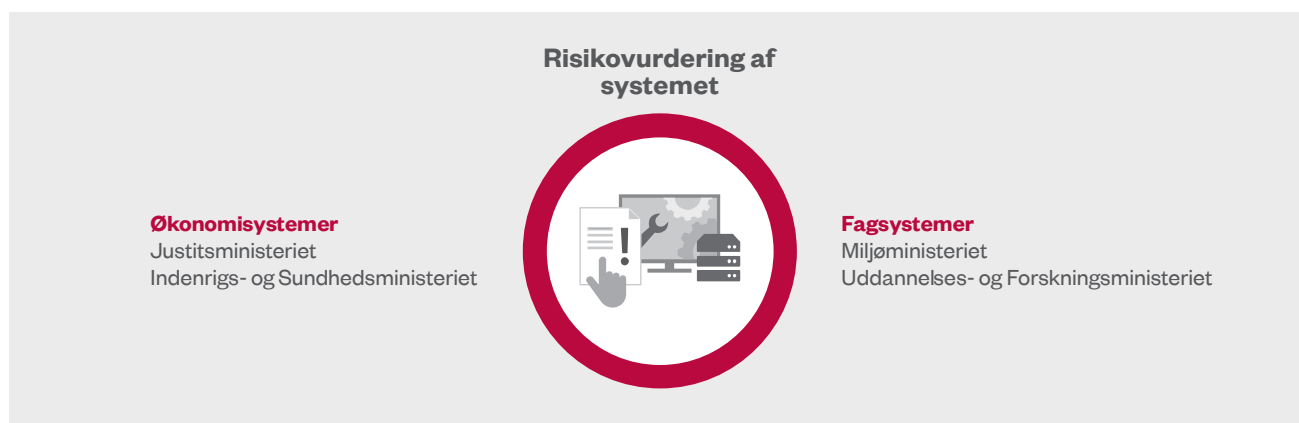
MILJØMINISTERIET

SVAGHEDER I REGN-
SKABSFORVALTNINGEN

Mangelfuld risikovurdering af systemer i 4 ministerier

24. Ministerierne skal risikovurdere deres systemer, jf. ISO 27001 og ISO 27002. Risikovurderingen skal beskrive potentielle trusler mod systemerne, fx cyberangreb, risiko for nedbrud og andet, der kan påvirke driften af systemerne, og hvordan risiciene skal håndteres. Risikovurderingen skal endvidere være ledelsesgodkendt for at sikre, at ledelserne bl.a. er orienteret om de identificerede risici.

Vores revision viser, at alle 4 ministerier har mangler i risikovurderingen af de reviderede systemer.

Hverken Justitsministeriet eller Indenrigs- og Sundhedsministeriet har en opdateret og ledelsesgodkendt risikovurdering af de reviderede systemer. Miljøministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet har begge risikovurderet de reviderede systemer. Miljøministeriets risikovurdering mangler dog en tydelig beskrivelse af risici, og Uddannelses- og Forskningsministeriets risikovurdering er ikke ledelsesgodkendt. De 2 ministerier har ikke udarbejdet en handlingsplan for at håndtere de identificerede risici.

Boks 9 viser udvalgte resultater fra revisionen i 2 af ministerierne.

Boks 9**Resultater vedrørende manglende risikovurderinger i 2 af ministerierne****Justitsministeriet**

Rigspolitiet har sin egen version af et økonomisystem og skal derfor selv udarbejde en risikovurdering af systemet i modsætning til andre offentlige myndigheder, der bruger et fælles økonomisystem. Rigspolitiet har ikke en risikovurdering af systemet og har ikke taget stilling til, hvilke risici der er ved systemet, og hvilke kompenserende handlinger der er nødvendige for at håndtere risici.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Statens Serum Institut har ikke en opdateret risikovurdering af sit økonomisystem. Den seneste risikovurdering er foretaget i 2019. Dermed har Statens Serum Institut ikke et opdateret overblik over, hvilke svagheder der kan være forbundet med driften af systemet. Systemet er således sårbart over for fx cyberangreb, da Statens Serum Institut ikke har taget højde for aktuelle trusler og risici.

Ministeriernes tiltag i forlængelse af revisionen

Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet i december 2023 har rettet op på manglerne, idet begge ministerier har afsluttet og ledelsesgodkendt deres risikovurderinger. Endvidere har Uddannelses- og Forskningsministeriet oplyst, at ministeriet i marts 2024 har udarbejdet en handlingsplan for at håndtere de identificerede risici.

Mangler i backup og plan for reetablering af forretningskritiske systemer i 4 ministerier

25. Ministerierne skal ifølge ISO 27001 regelmæssigt tage backup af forretningskritiske systemer og teste, om fx data og funktionaliteter kan genskabes på baggrund af de gemte backups, hvis der skulle ske nedbrud på systemet. Desuden bør ministerierne udarbejde reetableringsplaner for de forretningskritiske systemer.

Vores revision viser, at ingen af de 4 ministerier til fulde opfylder kravene vedrørende regelmæssig backup, test af backup eller reetableringsplaner for de reviderede systemer.

**Regelmæssig backup,
test af backup og
plan for reetablering**

Opfylder ikke alle krav om regelmæssig backup, test af backup og plan for reetablering
Justitsministeriet
Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Opfylder ikke alle krav til test af backup
Miljøministeriet

Opfylder ikke alle krav til plan for reetablering
Uddannelses- og Forskningsministeriet

Hverken Justitsministeriet eller Indenrigs- og Sundhedsministeriet har sikret en tilstrækkelig plan for reetablering eller backup og test heraf for de reviderede systemer. Dermed er det usikkert, om ministerierne hurtigt kan genetablere systemerne efter en hændelse, fx et nedbrud eller et cyberangreb. Miljøministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet har sikret, at der tages backup af de reviderede systemer. Uddannelses- og Forskningsministeriet har dog ikke sikret, at data til brug for systemet kan reetableres i tilfælde af nedbrud, og Miljøministeriet har ikke krav om, hvor tit det skal testes, om data fra backup kan genskabes rettidigt og nøjagtigt.

Boks 10 viser udvalgte resultater fra revisionen i 2 af ministerierne.

Boks 10

Resultater vedrørende manglende reetableringsplaner, backup og test af backup i 2 af ministerierne

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Statens Serum Institut har ikke en opdateret reetableringsplan for økonomisystemet og har ikke testet sin backup af systemet. Derfor er det usikkert, om Statens Serum Institut kan genskabe systemet og de tilhørende data, hvis instituttet bliver udsat for længerevarende driftsforstyrrelser eller fx cyberangreb, hvilket i yderste konsekvens kan påvirke lægemiddelforsyningen.

Justitsministeriet

Rigspolitiet har ikke forretningsgange for at tage backup af økonomisystemet og har ikke gennemført tilstrækkelige tests af mulighederne for at genetablere systemet, hvis der sker et nedbrud. Derudover har Rigspolitiet ikke sikkerhedsopdateret systemet, hvilket kan medføre, at de kendte sårbarheder kan udnyttes til fx cyberangreb eller ransomwareangreb. Dette kan bl.a. medføre læk af følsomme data.

Ministeriernes tiltag i forlængelse af revisionen

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet i maj 2024 har opdateret proceduren for reetablering og forventer at gennemføre en test af proceduren i 3. kvartal 2024. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet primo 2024 har gennemført en test, hvor de reetablerede data.

Mangler i kontrollen af tildelte rettigheder til teknisk personale i 4 ministerier

26. Ministerierne skal have klare retningslinjer for, hvilke rettigheder og kombinationer af rettigheder der tildes det tekniske personale. Ministerierne skal desuden regelmæssigt kontrollere, at rettighederne i systemerne afspejler et aktuelt arbejdsbetinget behov.

Vores revision viser, at ingen af de 4 ministerier til fulde lever op til kravene vedrørende rettigheder til teknisk personale i de reviderede systemer.

Teknisk personale

Teknisk personale varetager fx udviklingen af funktioner til it-systemer, hvilket kræver brede rettigheder. Personalet omfatter it-medarbejdere, systemadministratorer o.l.

Ingen af de 4 ministerier har en regelmæssig kontrol af, om det tekniske personale fortsat har et arbejdsbetinget behov for de tildelte rettigheder. Justitsministeriet har ikke overblik over, hvem der er tildelt rettigheder til de 2 reviderede systemer. Ministeriet har registreret i et brugeradministrationssystem, hvem der er tildelt rettigheder, men oplysningerne i systemet passer ikke med de rettigheder, der faktisk er tildelt til det tekniske personale. Hverken Uddannelses- og Forskningsministeriet eller Miljøministeriet gennemgår regelmæssigt de tildelte rettigheder i de reviderede systemer for at sikre, at de fortsat afspejler et arbejdsbetinget behov. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har bl.a. ikke gennemgået de kombinationer af rettigheder, der er tildelt det tekniske personale, og har derfor ikke overblik over, hvilket teknisk personale der fx har adgang til at ændre funktionaliteterne i det reviderede system.

Derudover har Uddannelses- og Forskningsministeriet og Miljøministeriet bl.a. ikke skriftlige procesbeskrivelser for fx tildeling og nedlæggelse af rettigheder til det tekniske personale i systemerne. Justitsministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet har skriftlige procesbeskrivelser, men følger dem ikke altid i praksis.

Boks 11 viser udvalgte resultater fra revisionen i 3 af ministerierne.

Boks 11**Resultater vedrørende mangler i kontrollen af rettigheder til det tekniske personale i 3 af ministerierne****Indenrigs- og Sundhedsministeriet**

Statens Serum Institut følger ikke sine retningslinjer for, hvornår en nødbruger må tages i brug. Nødbruger er en rettighedsrolle, der giver udvidet adgang til at ændre funktionaliteter i økonomisystemet. Derudover kan det tekniske personale oprette sig selv eller andre med samme rettigheder som en nødbruger, uden at det skal godkendes af andre. Statens Serum Institut kan derfor ikke i alle tilfælde afdække, hvilken medarbejder der har brugt rettighederne som nødbruger, herunder i hvilken periode og til hvilket formål.

Justitsministeriet

Rigspolitiet følger ikke sine egne retningslinjer for, hvem der skal have tildelt rettigheder i økonomisystemet og et tilknyttet fagsystem. Derudover foretager Rigspolitiet ikke en regelmæssig gennemgang af de rettigheder, de har tildelt det tekniske personale i systemerne. Rigspolitiet har heller ikke opdaget, at en log ikke var slået til, og at en anden log ikke var beskyttet mod redigering eller sletning. Rigspolitiet vil derfor ikke altid kunne afdække, hvilken medarbejder der har udført handlinger i systemerne.

Miljøministeriet

Naturstyrelsen har ingen retningslinjer for at oprette eller nedlægge adgange til det tekniske personale i fagsystemet. Styrelsen foretager heller ikke en regelmæssig gennemgang af de rettigheder, som de har tildelt det tekniske personale, herunder om de aktuelle adgange og rettigheder afspejler et arbejdsbetinget behov. Endelig lukker styrelsen ikke adgangen for eksterne konsulenter, der er tildelt rettigheder på linje med det tekniske personale, når de ikke længere har et arbejdsbetinget behov. Styrelsen lukker først de eksterne konsulents rettigheder, når de har været inaktive i systemet i 3 måneder. Det øger risikoen for, at brugere har uautoriseret adgang til systemet og dataene.

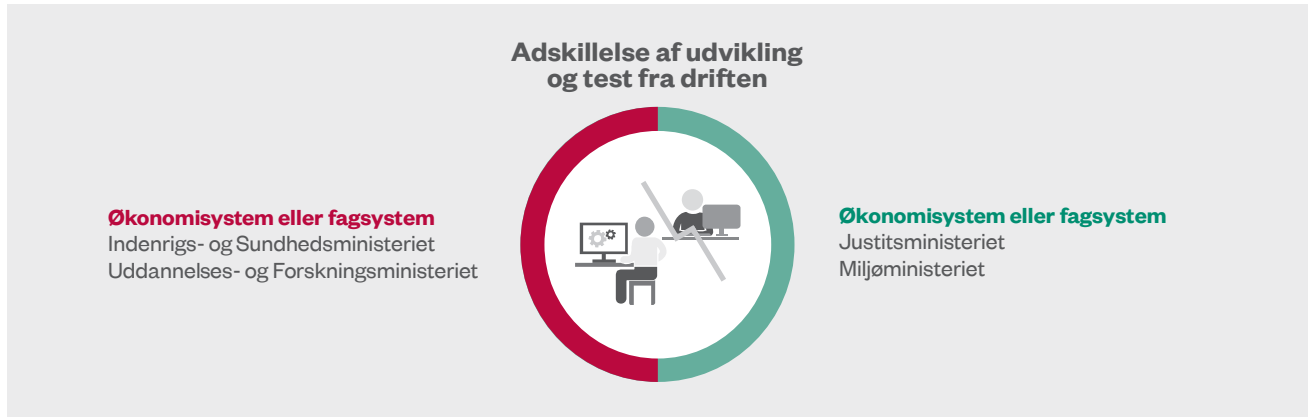
Ministeriernes tiltag i forlængelse af revisionen

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet i oktober 2023 har implementeret en ny procedure, så anvendelsen af nødbrugerroller nu kræver ledelsesgodkendelse. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet fra februar 2024 har ændret praksis, så oprettelser, ændringer og nedlæggelser af brugere skal godkendes af en kontorchef. Ministeriet har også oplyst, at der er indført en ny procedure for regelmæssig gennemgang af tildelte rettigheder.

Manglende adskillelse af udvikling og test fra driften i 2 ministerier

27. Ministerierne skal sikre, at udvikling og test af funktioner i systemerne sker adskilt fra driften, hvor medarbejderne fx udfører sagsbehandling. Adskillelsen skal bl.a. bidrage til, at fejl i testmiljøet ikke påvirker produktionen og fx ødelægger data. Ministerierne skal endvidere sikre, at ændringer godkendes, inden de sættes i drift.

Vores revision viser, at 2 ud af 4 ministerier ikke har sikret, at udvikling og test er adskilt fra driften.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ikke sikret, at udvikling og test sker adskilt fra driften i det reviderede system. Ministeriet har desuden ikke sikret, at ændringer godkendes, inden de sættes i drift. Uddannelses- og Forskningsministeriet har ikke klare retningslinjer for test, der sikrer, at ændringer i fagsystemet godkendes, inden de sættes i drift. Selv om systemet kun håndterer få tilskudsmodtagere, er der stadig tale om et forretningskritisk system.

Boks 12 viser udvalgte resultater fra revisionen i 2 af ministerierne.

Boks 12

Resultater vedrørende manglende adskillelse af udvikling og test fra driften i 2 af ministerierne

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Statens Serum Institut har ikke sikret, at der i økonomisystemet er en klar adskillelse mellem udvikling og test af nye funktioner og driftsdelen, som medarbejderne bruger i det daglige arbejde. Udviklere kan fx sætte en funktion i drift, der kan omgå andre interne kontroller i økonomisystemet, uden at det bliver opdaget.

Uddannelses- og Forskningsministeriet

Uddannelses- og Forskningsministeriet laver ikke en separat udvikling og test af de funktioner, der udvikles til 5 ud af 6 underliggende databaser i fagsystemet. Derfor sker udvikling og test af ændringer direkte i systemet, der samtidig bruges til sagsbehandling. I én af de 6 databaser i systemet er der ikke en funktion eller spærring, som kan forhindre en udvikler i selv at ændre i den del af systemet, der bruges til sagsbehandling.

Ministeriernes tiltag i forlængelse af revisionen

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet har indført en kompenserende handling, der indebærer en regelmæssig gennemgang af, om der har været personmæssig adskillelse mellem udvikling, test og drift, når ændringer overføres endeligt til økonomisystemet. Ministeriet vil foretage næste gennemgang i august 2024.

Fortsatte mangler i styringen af it-sikkerheden i Justitsministeriet

28. Vores revision viser, at Justitsministeriet fortsat har mangler vedrørende bl.a. adgangsstyring og et datacenter, der er sårbart over for bl.a. indtrængende vand. Endvidere er der kapacitetsudfordringer i forhold til plads, strøm og køling. Manglerne øger risikoen for, at politiets fagsystemer går ned, så politiet fx ikke kan behandle sager. Sårbarhederne øger også risikoen for, at data bliver stjålet og lækket. Vi har kritiseret dette siden 2013.

5. Sager, der kan afsluttes

29. Rigsrevisionen vurderer, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har taget initiativer, der imødekommer kritikken i nedenstående sag. Rigsrevisionen indstiller derfor, at sagen afsluttes. Sagen er fra en tidligere beretning om revisionen af statsregnskabet. Bilag 3 viser de 18 sager, som vi fortsat følger.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har forbedret styringen af brugerrettigheder i Statens Lønssystem

30. Vi har fulgt op på en sag fra 2019 om flere ministeriers styring af brugerrettigheder i Statens Lønssystem. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet havde konfliktende rettigheder i brugerstyringsystemet og fejl i oplysningerne om de medarbejdere, der kontrollerer rettighederne. Sagen blev første gang omtalt i beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2019, pkt. 28ff, jf. bilag 3.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har forbedret styringen, så der ikke optræder konfliktende rettigheder, og så der ikke er fejl i oplysningerne om de medarbejdere, der kontrollerer rettighederne. Den funktionsadskillelse, der er forudsat i systemet, er således opretholdt. Rigsrevisionen vurderer på den baggrund, at sagen kan afsluttes.

Rigsrevisionen, den 1. august 2024

Birgitte Hansen
rigsrevisor

Bilag 1. Rigsrevisionens erklæring om revisionen af statsregnskabet for 2023

Delkonklusion

Rigsrevisionen har revideret statsregnskabets hovedbind (dvs. A. Oversigter og B. Bevillinger og regnskab) samt den tilhørende budget- og regnskabsspecifikation og bevillingsafregning. Vi har dog ikke revideret statsregnskabets § 3. Folketinget. Statsregnskabet udarbejdes i overensstemmelse med bevillingslovene (dvs. finansloven og tillægsbevillingsloven for 2023) og de statslige regnskabsregler.

Det er Rigsrevisionens vurdering:

- at statsregnskabet er rigtigt i alle væsentlige henseender, dvs. udarbejdet i overensstemmelse med bevillingslovene og de statslige regnskabsregler
- at staten har overholdt bevillingerne og disponeringsreglerne i alle væsentlige henseender.

Grundlag for konklusion

Vi har udført revisionen i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision, som sikrer, at vi opfylder rigsrevisorlovens § 3 og § 17 (jf. lovbekendtgørelse nr. 101 af 19. januar 2012).

Vores ansvar ifølge standarderne for offentlig revision er nærmere beskrevet i erklæringens afsnit "Rigsrevisionens ansvar for revisionen af regnskabet".

Rigsrevisor er uafhængig af ministerierne i overensstemmelse med rigsrevisorlovens § 1, stk. 6.

Rigsrevisionen vurderer, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Rigsrevisionen betragter med denne erklæring revisionen af statsregnskabet for 2023 som afsluttet. Rigsrevisionen kan dog tage spørgsmål vedrørende dette og tidligere regnskabsår op til yderligere undersøgelse. I den forbindelse kan der fremkomme nye oplysninger, som kan give anledning til, at konkrete forhold, der er behandlet i denne erklæring, kan blive vurderet på ny.

Ministeriernes ansvar for regnskabet

Finansministeren fremlægger det samlede statsregnskab for Folketinget. Statsregnskabet skal i sin opstilling følge det pågældende års finans- og tillægsbevillingslove og skal omfatte alle statens indtægter og udgifter for det forløbne finansår, statens aktiver og passiver og bevægelser heri i årets løb. Statsregnskabet er en sammenstilling af regnskaberne for ministerierne, der igen er en sammenstilling af regnskaberne for de enkelte virksomheder.

Ministerierne har ansvaret for at udarbejde et rigtigt regnskab i overensstemmelse med bevillingslovene og de statslige regnskabsregler. Ministerierne har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ministerierne anser for nødvendig for at udarbejde et regnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ministerierne og de enkelte virksomheder under ministeriernes ressort har desuden ansvaret for at vælge og anvende en hensigtsmæssig regnskabspraksis og for at udøve regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Statsregnskabet omfatter oplysninger, som ministerierne modtager fra Udbetaling Danmark og kommunerne. En række ministerier har ansvaret for, at sådanne oplysninger indgår i statsregnskabet i overensstemmelse med bevillingslovene og statens regnskabsregler. Ministerierne kan dog ikke verificere alle oplysninger fra Udbetaling Danmark og kommunerne, inden statsregnskabet bliver aflagt. Det skyldes, at Udbetaling Danmark og kommunerne afgiver regnskaber senere end staten. Derfor er det vigtigt, at ministerierne baserer oplysninger fra Udbetaling Danmark og kommunerne på det bedst mulige grundlag og får verificeret oplysningerne efterfølgende. Udbetaling Danmarks oplysninger verificeres ved, at oplysningerne skal indgå i Udbetaling Danmarks ordningsregnskaber og årsrapport, der revideres af en godkendt revisor, inden Rigsrevisionen afgiver erklæring om statsregnskabet. Kommunernes oplysninger verificeres via revisorerklæringer, der først foreligger, efter Rigsrevisionen har afgivet erklæring om statsregnskabet. Ministerierne skal korrigere eventuelle fejl i et efterfølgende statsregnskab, så statsregnskabets oplysninger er rigtige set over en årække.

Ministerierne har desuden ansvaret for at overholde bevillingerne og disponeringsreglerne. Ministerierne er ansvarlige for, at ministeriernes dispositioner har den nødvendige bevilling, og at de indtægter og udgifter, der opgøres i statsregnskabet, opnås og anvendes i overensstemmelse med de formål og betingelser, som bevillingerne fastlægger. I de tilfælde, hvor disse forudsætninger ikke er til stede, har ministerierne ansvaret for at oplyse Folketinget på passende vis og søge bevillingerne ændret.

Departementerne skal føre tilsyn med virksomhedernes overholdelse af reglerne om statens regnskabsvæsen og godkende ministerområdet årlige regnskab.

Rigsrevisionens ansvar for revisionen af regnskabet

Rigsrevisionens mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, at regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, samt at afgive en erklæring med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er ikke en garanti for, at en revision altid vil afdække væsentlige fejlinformationer, når sådanne findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet er væsentlige.

Vi udfører revisionen i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision, hvilket indebærer, at vi foretager faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover indebærer det følgende:

- Vi identificerer og vurderer risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Vi udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Vi opnår forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af ministeriets interne kontrol.
- Vi tager stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ministeriet, er passende, og om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ministeriet har udarbejdet, er rimelige.
- Vi efterprøver, om oplysninger, der er udarbejdet af Udbetaling Danmark, a-kasser eller kommuner, er blevet optaget korrekt og fuldstændigt i statsregnskabet, og om ministeriet har verificeret oplysningerne fra tidligere regnskabsår og foretaget de fornødne korrektioner i statsregnskabet.
- Vi sammenholder regnskabstallene med bevillingerne på de enkelte hovedkonti for at vurdere, om bevillingerne er overholdt.

Som led i revisionen af statsregnskabet reviderer vi de enkelte paragrafregnskaber i statsregnskabet. Vi afgiver selvstændige erklæringer om paragrafregnskaberne. Hvis erklæringen om en paragraf indeholder forbehold eller andre modifikationer, vil vi oplyse Statsrevisorerne herom i kapitel 2 og 3 i denne beretning om revisionen af statsregnskabet for 2023.

Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

De enkelte ministerier har ansvaret for, at de dispositioner, der er omfattet af statsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ministerierne har også ansvaret for at tage skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af statsregnskabet. Ministerierne har i den forbindelse ansvaret for at etablere systemer og processer, der understøtter sparsommelighed, produktivitet og effektivitet.

I tilknytning til vores revision af statsregnskabet er det Rigsrevisionens ansvar at gennemføre juridisk-kritiske revisioner og forvaltningsrevisioner af udvalgte afgrænsede emner i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. Revisionerne planlægges og prioriteres over en 5-årig periode, og emnet for hver revision er afgrænset til bestemte dispositioner, systemer eller processer, hvor vi vurderer, at der kan være risiko for væsentlige regelbrud eller forvaltningsmangler.

Konklusionerne og afgrænsningen af de revisioner, der vedrører regnskabsåret, rapporteres til ministeriet. Hvis en revision giver anledning til en kritisk udtalelse, vil det fremgå af Rigsrevisionens erklæring om det relevante paragrafregnskab. Derudover vil den kritiske udtalelse blive rapporteret til Statsrevisorerne i beretningen om revisionen af statens forvaltning i 2023.

Rigsrevisionen, den 1. august 2024

Birgitte Hansen
rigsrevisor

Bilag 2. Metodisk tilgang

Fejl

Det tæller som en fejl, hvis en oplysning i regnskabet ikke overholder regnskabsreglerne. Vi opgør fejlen som forskellen mellem det beløb, der fremgår, og det beløb, der burde fremgå, hvis posten var i overensstemmelse med reglerne. Vi betragter det også som en fejl, hvis en post ikke er klassificeret eller præsenteret i overensstemmelse med reglerne.

Bevillingsafvigelser

Det er en bevillingsafvigelse, hvis ministeriet opkræver indtægter eller afholder udgifter uden forudgående bevilling, og hvis ministeriet ikke overholder de beløb og forudsætninger, der knytter sig til bevillingen.

Formålet med vores revision af statsregnskabet er at vurdere, om oplysningerne i regnskabet er rigtige, dvs. opgjort, indregnet og præsenteret i overensstemmelse med bevillingslovene, statens regnskabsregler og disponeringsreglerne. Vi tilrettelægger revisionen, så vi kan opnå høj grad af sikkerhed for, at der ikke er væsentlige fejl og bevillingsafvigelser. Vi tilpasser omfanget af revisionen og revisionshandlingerne efter, hvordan vi systematisk og effektivt kan opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for konklusionen i erklæringen.

Afgrænsning

Revisionen har omfattet statsregnskabet hoveddel (dvs. A. Oversigter og B. Bevillinger og regnskab) samt den tilhørende budget- og regnskabsspecifikation og bevillingsafregning. Revisionen af statsregnskabet § 1 og § 2 vedrører Statsministeriets beregning og registrering af overførsler til kongehuset. Vi reviderer ikke statsregnskabet § 3. Folketinget.

Vi omtaler revisionsresultater, som vi har opnået frem til juni 2024, hvis de er relevante for sagerne i beretningen.

Kvalitetssikring

Revisionen er kvalitetssikret via vores interne procedurer for kvalitetssikring, som omfatter høring hos de reviderede samt ledelsesbehandling og sparring med chefer og medarbejdere i Rigsrevisionen.

Standarderne for offentlig revision

Revisionen er udført i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. Standarderne fastlægger, hvad brugerne og offentligheden kan forvente af revisionen, for at der er tale om en god faglig ydelse. Standarderne er baseret på de grundlæggende revisionsprincipper i rigsrevisionernes internationale standarder (ISSAI 100-999).

Revisionshandling

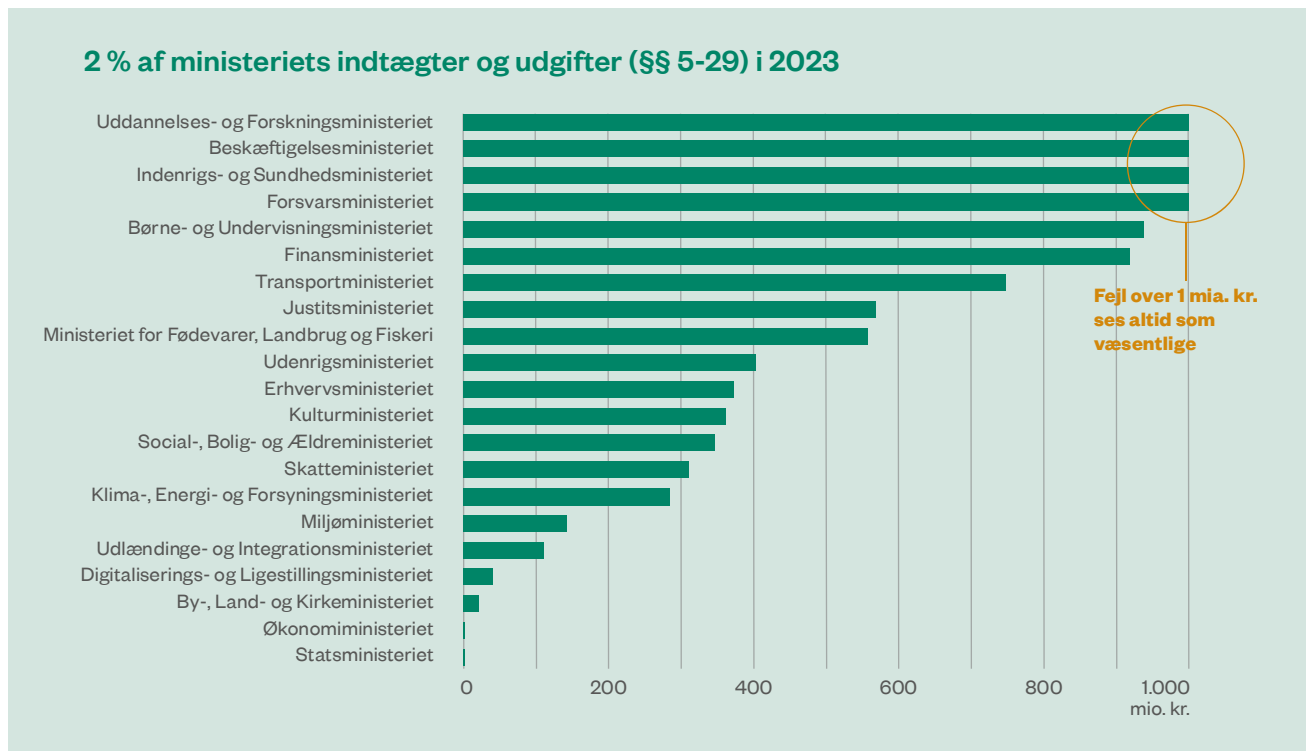
Omfanget af revisionen afhænger af, om ministeriet har etableret velfungerende regnskabssystemer og har pålidelige forretningsgange og et godt kontrolmiljø. Vi undersøger og tester indledningsvist, om centrale kontroller er effektive. Det gør vi fx ved at gennemgå ministeriets forretningsgange og dokumentation for ministeriets egne kontroller. Vi interviewer også centrale medarbejdere og analyserer relevante data. Vi udtager en risikobaseret stikprøve, der kan afdække, om ministeriet i praksis har hensigtsmæssige forretningsgange og kontroller. Vi udvider revisionen med analyser, tests og andre handlinger, indtil vi har opnået et tilstrækkeligt revisionsbevis. Omfanget af vores revisionshandling øges, hvis ministeriets kontroller er mangelfulde, eller hvis ministeriet ikke kan dokumentere sine egne kontroller. Vi orienterer altid ministeriet undervejs, hvis revisionen afdækker forhold, der kan føre til fejl i regnskabet. Dermed har ministeriet mulighed for at rette op, inden regnskabet bliver aflagt.

Ved en bevillingskontrol vurderer vi, om ministeriet har overholdt bevillingerne og disponeringsreglerne. Vi undersøger og tester, om Folketinget har givet ministerierne bevilling til de indtægter og udgifter, der indgår i statsregnskabet.

Afslutningsvist gennemgår vi de delkonklusioner, fejl og bevillingsafvigelser, som revisionen har afdækket. På den baggrund vurderer vi, om summen af fejl og bevillingsafvigelser er så væsentlige, at det påvirker vores konklusion. Vores 4 standardkonklusioner er nærmere forklaret i figur 1 på s. 1. Figur A viser grænserne for, om vi betegner en fejl eller bevillingsafvigelse som væsentlig.

Figur A
Hvornår er fejl væsentlige?

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af statsregnskabet for 2023.

Vi sender hvert år en erklæring til ministeriet om de dele af statsregnskabet, som ministeriet har ansvaret for. Hvis der er væsentlig kritik i en erklæring, vil vi orientere Statsrevisorerne i beretningen om revisionen af statsregnskabet.

Tabel A viser, hvilke ministerier, virksomheder og systemer der indgår i revisionen af styring af brugerrettigheder.

Tabel A

Ministerier, virksomheder og systemer, der indgår i revisionen af brugerrettigheder

Ministerium	Virksomhed og system	Funktionsadskillelse	Kontrol af tildelte rettigheder	Kontrol af brugere med udvidede rettigheder	Kontrol af brugeres handlinger
Statsministeriet	Virksomheder tilknyttet Statsministeriets lønfællesskab – lønsystem	●	●	●	●
Udenrigsministeriet	Departementet – økonomisystem	●	●	●	●
Finansministeriet	Departementet – lønsystem	●	●	●	●
Erhvervsministeriet	Departementet – lønsystem	●	●	●	●
Skatteministeriet ¹⁾	Administrations- og Servicestyrelsen – økonomisystem	●	●	●	●
	Skattestyrelsen – økonomisystem	●	●	●	●
	Skattestyrelsen – økonomisystem	●	●	●	●
Justitsministeriet ¹⁾	Virksomheder tilknyttet ministeriets lønfællesskab – lønsystem	●	●	●	●
	Datatilsynet – lønsystem	●	●	●	●
Forsvarsministeriet	Forsvarsministeriets Personalestyrelse – lønsystem	●	●	●	●
	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse – økonomisystem	●	●	●	●
Social-, Bolig- og Ældreministeriet ¹⁾	Social- og Boligstyrelsen – lønsystem	●	●	●	●
Beskæftigelsesministeriet	Departementet – lønsystem	●	●	●	●
Uddannelses- og Forskningsministeriet ¹⁾	Uddannelses- og Forskningsstyrelsen – økonomisystem	●	●	●	●
	Uddannelses- og Forskningsstyrelsen – lønsystem	●	●	●	●
	Arkitektskolen – lønsystem	●	●	●	●
	Det Kongelige Akademi – Arkitektur, Design, Konservering – lønsystem	●	●	●	●
	Studenterrådgivningen – lønsystem	●	●	●	●
Kulturministeriet ¹⁾	Virksomheder tilknyttet Kulturministeriets Koncern HR – lønsystem	●	●	●	●
	Nationalmuseet – lønsystem	●	●	●	●
	Den Danske Scenekunstscole – lønsystem	●	●	●	●
	Det Kongelige Danske Musikkonservatorium – lønsystem	●	●	●	●
	Syddansk Musikkonservatorium – lønsystem	●	●	●	●
By-, Land- og Kirkeministeriet	Departementet – økonomisystem	●	●	●	●
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	Fiskeristyrelsen – lønsystem	●	●	●	●
Transportministeriet	Vejdirektoratet – lønsystem	●	●	●	●

● Opfylder rammerne ● Opfylder ikke rammerne ● Ikke revideret i 2023

¹⁾ Rigsrevisionen har tidligere revideret og omtalt mangler i styringen af brugerrettigheder i ministeriet.

Kilde: Rigsrevisionen.

Bilag 3. Sager, vi følger fra tidligere beretninger

Bilaget viser 18 sager, som vi følger fra tidligere beretninger til Statsrevisorerne om revisionen af statsregnskabet. Vi følger sagerne, indtil ministerierne har løst de problemer, som Statsrevisorerne og Rigsrevisionen har påpeget. Rigsrevisionen indstiller at afslutte sagen, der er beskrevet i beretningens pkt. 30.

Forhold, der skal følges	Sagens omtale i tidligere beretninger og notater	Sagens status
§ 7. Finansministeriet		
Finansministeriets styring af it-sikkerheden i betalingssystemet Statens Koncern Betalinger	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 22/2022, pkt. 15 • Notat af 21. november 2023, pkt. 27-29. 	Vi følger nedenstående punkt: <ul style="list-style-type: none"> • Finansministeriets dialog med leverandøren om dokumentation af it-sikkerheden.
§ 9. Skatteministeriet		
Regnskabsmæssig håndtering af it-projekter i Skatteministeriet	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 38 • Notat af 7. december 2020, pkt. 14 • Beretning nr. 18/2020, pkt. 32 • Notat af 26. november 2021, pkt. 9 • Beretning nr. 20/2021, afsnit 3.1 • Notat af 7. februar 2023, pkt. 6 • Beretning nr. 22/2022, pkt. 5 • Notat af 21. november 2023, pkt. 9-11. 	Vi følger nedenstående punkt: <ul style="list-style-type: none"> • Skatteministeriets arbejde med at sikre en korrekt værdiansættelse af de igangværende it-projekter, herunder ministeriets implementering af tilstrækkelige forretningsgange på området.
§ 11. Justitsministeriet		
Brugerrettighedsstyring i Statens Lønssystem	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 28-31 • Notat af 7. december 2020, pkt. 8. 	Se omtale af sagen i denne beretning, pkt. 18-22.
It-sikkerhed i Navision Stat hos Direktoratet for Kriminalforsorgen	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 34. • Notat af 7. december 2020, pkt. 11. 	Vi følger nedenstående punkt: <ul style="list-style-type: none"> • Kriminalforsorgens adgangsstyring, brug af log og test af beredskab.
Risikovurdering og godkendelse af it-projektet NyX	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 20/2021, pkt. 22-24 • Notat af 7. februar 2023, pkt. 11. 	Vi følger nedenstående punkt: <ul style="list-style-type: none"> • Justitsministeriets arbejde med at få risikovurderet projektet i Statens It-råd og den efterfølgende forelæggelse for Folketingets Finansudvalg.
§ 12. Forsvarsministeriet		
Forsvarsministeriets kontrolmiljø på indkøbsområdet	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 21-23 • Notat af 7. december 2020, pkt. 5 • Beretning nr. 18/2020, pkt. 25-28 • Notat af 26. november 2021, pkt. 6 • Beretning nr. 20/2021, pkt. 26-29 • Notat af 7. februar 2023, pkt. 12 • Beretning nr. 22/2022, pkt. 9-10 • Notat af 21. november 2023, pkt. 18-20. 	Se omtale af sagen i denne beretning, pkt. 15-17.

Forhold, der skal følges	Sagens omtale i tidligere beretninger og notater	Sagens status
§ 15. Social-, Bolig- og Ældreministeriet		
Brugerrettighedsstyring i Statens Lønssystem	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 28-31 • Notat af 7. december 2020, pkt. 8. 	Se omtale af sagen i denne beretning, pkt. 18-22.
§ 17. Beskæftigelsesministeriet		
Beskæftigelsesministerens kontrol med refusion til kommunerne via it-systemet Ydelsesrefusion	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 22/2022, pkt. 11 • Notat af 21. november 2023, pkt. 21-23. 	Vi følger nedenstående punkt: <ul style="list-style-type: none"> • Beskæftigelsesministeriets arbejde med at forbedre kontrollen med refusionen til kommunerne, herunder implementering af initiativer, der skal sikre flere kontroller, styrket samarbejde med KL og dokumentation af månedlig kontrol.
§ 19. Uddannelses- og Forskningsministeriet		
Brugerrettighedsstyring i Statens Lønssystem	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 28-31 • Notat af 7. december 2020, pkt. 8. 	Se omtale af sagen i denne beretning, pkt. 18-22.
§ 20. Børne- og Undervisningsministeriet		
Brugerrettighedsstyring i Statens Lønssystem	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 28-31 • Notat af 7. december 2020, pkt. 8. 	Vi følger nedenstående punkter: <ul style="list-style-type: none"> • 7 voksen- og ungdomsuddannelsers arbejde med brugerstyring.
Styrelsen for It og Lærings kontroller i tilskudsberegningssystemet CØSA	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 18/2020, pkt. 30 • Notat af 26. november 2021, pkt. 8. 	Vi følger nedenstående punkt: <ul style="list-style-type: none"> • Børne- og Undervisningsministeriets arbejde med at beskytte loggen mod sletning eller ændring og funktionsadskillelse af privilegerede brugere.
§ 21. Kulturministeriet		
Brugerrettighedsstyring i Statens Lønssystem	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 28-31 • Notat af 7. december 2020, pkt. 8. 	Se omtale af sagen i denne beretning, pkt. 18-22.
§ 28. Transportministeriet		
Banedanmarks kontrolmiljø i SAP	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 33 • Notat af 7. december 2020, pkt. 10. 	Vi følger nedenstående punkt: <ul style="list-style-type: none"> • Banedanmarks adgangsstyring og samarbejde med leverandøren om it-sikkerhed.
§ 29. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet		
Brugerrettighedsstyring i Statens Lønssystem	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 28-31 • Notat af 7. december 2020, pkt. 8. 	Rigsrevisionen vurderer, at sagen kan afsluttes, jf. denne beretning, pkt. 30.

Forhold, der skal følges	Sagens omtale i tidligere beretninger og notater	Sagens status
§ 38. Skatter og afgifter		
Skatteministeriets regnskabsforvaltning vedrørende § 38	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 28/2013, pkt. 115-116 • Notat af 22. januar 2015, pkt. 39 • Beretning nr. 23/2014, pkt. 106 • Notat af 23. december 2015, pkt. 21 • Beretning nr. 25/2015, pkt. 88-91 • Notat af 17. januar 2017, pkt. 18-22 • Beretning nr. 21/2016, pkt. 122-126 og 140 • Notat af 12. januar 2018, pkt. 44 • Beretning nr. 20/2017, pkt. 78-82 • Notat af 29. november 2018, pkt. 33 • Beretning nr. 20/2018, pkt. 10-17 • Notat af 27. november 2019, pkt. 5 • Beretning nr. 19/2019, afsnit 3.1 • Notat af 7. december 2020, pkt. 4 • Beretning nr. 18/2020, afsnit 3.1 • Notat af 26. november 2021, pkt. 5 • Beretning nr. 20/2021, afsnit 3.3 • Notat af 7. februar 2023, pkt. 8 • Beretning nr. 22/2022, pkt. 8 • Notat af 21. november 2023, pkt. 15-17. 	<p>Vi følger nedenstående punkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skatteministeriets arbejde med at styrke kontrolmiljøet vedrørende § 38. Skatter og afgifter ved at kortlægge processer og risici samt ajourføre og styrke manuelle og automatiske kontroller.
Skatteministeriets værdiansættelse af statens restancer	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 20/2018, pkt. 37 • Notat af 27. november 2019, pkt. 20 • Beretning nr. 19/2019, pkt. 11-14 • Notat af 7. december 2020, pkt. 4 • Beretning nr. 18/2020, pkt. 10-13 • Notat af 26. november 2021, pkt. 5 • Beretning nr. 20/2021, afsnit 3.3 • Notat af 7. februar 2023, pkt. 8 • Beretning nr. 22/2022, pkt. 6 • Notat af 21. november 2023, pkt. 12-14. 	Se omtale af sagen i denne beretning, pkt. 9.
Skatteministeriets brugerrettighedsstyring	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 19/2019, pkt. 25-27 • Notat af 7. december 2020, pkt. 7 • Beretning nr. 22/2022, pkt. 13 • Notat af 21. november 2023, pkt. 24-26. 	Se omtale af sagen i denne beretning, pkt. 18-22.
Skatteministeriets styring af it-sikkerheden i systemet One Stop Moms 2	<ul style="list-style-type: none"> • Beretning nr. 22/2022, pkt. 16 • Notat af 21. november 2023, pkt. 30-32. 	<p>Vi følger nedenstående punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skatteministeriets implementering af initiativer, der sikrer styring af ændringer • Skatteministeriets test af ledelsesgodkendte beredskabsplaner.